

**Kodeks spółek
handlowych. Tom III B.
Spółka akcyjna.**

Komentarz do art. 393-490

Kodeks spółek handlowych¹

z dnia 15 września 2000 r. (Dz.U. Nr 94, poz. 1037)

Tekst jednolity z dnia 19 kwietnia 2013 r. (Dz.U. 2013, poz. 1030)²

(zm.: Dz.U. 2014, poz. 265, poz. 1161; 2015, poz. 4, poz. 978, poz. 1333, poz. 1830)

¹ Treść odnośnika publikujemy na końcu ustawy.

² Tekst jednolity ogłoszono dnia 6.09.2013 r.

Tytuł III. Spółki kapitałowe

(...)

Dział II. Spółka akcyjna

(...)

Rozdział 3. Organy spółki

(...)

Oddział 3. Walne zgromadzenie

Literatura: R. Adamus, Prawo akcjonariusza do informacji, PUG 2004, Nr 11; M. Allerhand, Kilka uwag o wyrokach konstytucyjnych, PPC 1936, Nr 10; *tenże*, Kodeks, 1935, 1991; P. Antoszek, Charakter prawny aktu głosowania wspólnika spółki kapitałowej, PS 2005, Nr 9; *tenże*, Cywilnoprawny charakter uchwał wspólników spółek kapitałowych, Warszawa 2009; *tenże*, Dopuszczalność uchylecia się od skutków prawnych wadliwego aktu głosowania wspólnika spółki kapitałowej, PS 2005, Nr 11; K. Bandarzewski, Prawa akcjonariusza, Kraków 1996; J. Barej, Protokoły notarialne w świetle Kodeksu spółek handlowych, NPN 2001, Nr 3–4; M. Bączyk, M. Kosiński, M. Michalski, W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, Papiery wartościowe, Kraków 2000; M. Bednarek, Przedsiębiorstwo jako przedmiot czynności prawnych. Spory doktrynalne z perspektywy praktyki obrotu, SP 2009, Nr 3; A. Bielecka, R.L. Kwaśnicki, Internetowa nowelizacja Kodeksu spółek handlowych (tabela zmian), PS 2009, Nr 4; M. Bielecki, Uprawnienia informacyjno-kontrolne akcjonariuszy w spółce akcyjnej, PS 2004, Nr 1; P. Bielski, Przymusowy wykup akcji drobnych akcjonariuszy a natura spółki akcyjnej, PPH 2001, Nr 11; Bieniak i in., Komentarz KSH, 2014; G. Bieniek, Kodeks handlowy. Tekst wraz z orzecznictwem Sądu Najwyższego, Warszawa 1992; K. Bilewska, Dopuszczalność stwierdzenia nieważności uchwały zgromadzenia wspólników na podstawie art. 58 KC. Glosa do wyr. SN z 15.10.2009 r., I CSK 94/09, MoP 2010, Nr 18; *taż*, Odszkodowanie za wniesienie bezzasadnego powództwa o uchylene uchwały walnego zgromadzenia lub stwierdzenie jej nieważności (art. 423 § 2 k.s.h.), PPH 2009, Nr 12; *taż*, Pełnomocnictwo do udziału w walnym zgromadzeniu spółki akcyjnej w świetle konfliktu interesów pełnomocnika i akcjonariusza, MoP 2009, Nr 13; *taż*, Pełnomocnik jako reprezentant spółki w postępowaniu o stwierdzenie nieważności lub uchylene uchwały zgromadzenia (art. 253, 426 KSH), MPH 2011, Nr 2; *taż*, Prawo do informacji – fundament statusu prawnego wspólników (akcjonariuszy) spółki kapitałowej, HUK 2008, Nr 4, poz. 6; *taż*, Zaskarżanie uchwał walnego zgromadzenia spółki komandytowo-akcyjnej – de lege lata i de lege ferenda, PPH 2012, Nr 11; *taż*, Zbędna kategoria, Rzeczp. z 5.10.2007 r; *taż*, Żądanie zaprotokołowania sprzeciwu jako przesłanka zaskarżenia uchwały zgromadzenia wspólników, Pal. 2009, Nr 3–4; M. Bobrzyński, K. Oplustil, Europejskie prawo przejęć spółek publicznych, SP 2004, Nr 1; M. Borkowski, Reprezentacja spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa 2009; Ch. Borris, Arbitrability of Corporate Law Disputes in Germany, w: International Arbitration Law Review, Journal 5, 2012; J. Bredow, Arbitrating Shareholder Resolution Disputes in Germany The New DIS-supplementary Rules or Corporate Law Disputes ('DIS-RCOL.D', w: J. Okolski, A. Catus, M. Pazdan, S. Soltyskiński, T. Wardyński, S. Włodyka (red.), Księga pamiątkowa 60-lecia Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, Warszawa 2010; J. Brol, Spółki prawa handlowego, Warszawa 1993; *tenże*, Stosowanie prawa pracy w spółkach handlowych (wybrane zagadnienia), PiZS 1991, Nr 5–6; K. Brysiewicz, D. Kulgawczuk, Podmiot decydujący o dopuszczeniu udziałowca do udziału w zgromadzeniu i wykonywaniu przez niego prawa głosu, MPH 2015, Nr 3; D. Bugajna-Sporczyk, Sprzeciw jako przesłanka zaskarżenia uchwały zgromadzenia wspólników, PS 1998, Nr 9; M. Bukaczewska, Uprawnienia korporacyjne użytkownika i zastawnika akcji,

PPH 2006, Nr 8; A. *Calus*, Przymusowy wykup akcji drobnych akcjonariuszy – uwagi prawnoporównawcze, w: *Studia z prawa prywatnego gospodarczego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Ireneusza Weissa*, Kraków 2003; M. *Cejmer*, Koncepcja przymusowego wykupu akcji drobnych akcjonariuszy – squeeze out, w: M. *Cejmer*, J. *Napierata*, T. *Sójka* (red.), Europejskie prawo spółek. Instytucje prawne dyrektywy kapitałowej, t. 1, cz. 2, Kraków 2004; M. *Cejmer*, M. *Chruściński*, Reforma statusu korporacyjnego akcjonariuszy spółek notowanych na rynku regulowanym w Europie, w: M. *Cejmer*, J. *Napierata*, T. *Sójka* (red.), Europejskie prawo spółek. Corporate Governance, t. 3, Kraków 2006; G. *Cern*, Elektroniczne walne zgromadzenie akcjonariuszy spółki publicznej, MoP 2009, Nr 11; *tenże*, Podejmowanie uchwał przez organy spółek kapitałowych, Warszawa 2010; *tenże*, Uchwały organów spółek handlowych sprzeczne z prawem, GSP 2011, Nr 26; *tenże*, Zaskarżanie uchwał zgromadzenia spółki kapitałowej przez odwołanych członków zarządu i rady nadzorczej, PS 2006, Nr 4; *tenże*, Zobowiązanie się akcjonariusza do oddania głosu określonej treści, PS 2010, Nr 1; L. *Ciulkin*, A. *Jakubecki*, N. *Kowal*, Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe. Praktyczny komentarz. Warszawa 2002; A. *Chłopecki*, Informacja poufna w prawie papierów wartościowych, w: A. Nowicka (red.), Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi S. Sołtysińskiemu, Poznań 2005; *tenże*, Materialnoprawne i legitymacyjne skutki tzw. record date, PPH 2010, Nr 6; *tenże*, Obowiązki informacyjne spółek publicznych, PPW 2001, Nr 9; W. *Czajkowska*, Właściwość sądu ze względu na wartość przedmiotu sporu w sprawach gospodarczych (wybrane zagadnienia), PS 1999, Nr 10; T. *Czech*, Obejście ustawy jako przesłanka zaskarżenia uchwały wspólników, PS 2010, Nr 7–8; S. *Czepita*, Z. *Kuniewicz*, Zakres podmiotowy wyłączenia od udziału w głosowaniu na zgromadzeniu spółki kapitałowej, w: Z. *Ofiarski* (red.), Księga jubileuszowa z okazji 15-lecia Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004; *Czerniawski*, KSH, 2001, 2004; *tenże*, Walne zgromadzenie spółki akcyjnej, Warszawa 2009; B. *Dąbrowska*, Przymusowy wykup akcji a istota prawa własności, PS 2004, Nr 11; S. *Dmowski*, S. *Rudnicki*, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna, t. 1, Warszawa 2001; A. *Doliński*, A. *Górski*, Zarys prawa handlowego, Lwów 1912; M. *Domagalski*, Inwestycje spółki nie mogą krzywdzić mniejszych wspólników, Rzeczp. z 17.5.2007 r; *tenże*, Wspólnicy winni są sobie lojalność, Rzeczp. z 18.11.2011 r; *tenże*, Zmiana siedziby spółki nie oznacza jej likwidacji, Rzeczp. z 24–25.5.2008 r; G. *Domański*, Znaczenie dobrych praktyk ładu korporacyjnego dla odpowiedzialności cywilnej spółek publicznych i członków ich organów, w: A. Nowicka (red.), Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Prof. S. Sołtysińskiemu, Poznań 2005; G. *Domański*, M. *Goszczyk*, Wybrane zagadnienia prawne organizacji walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, PPH 2002, Nr 1; B. *Draniewicz*, Legitymacja do wytoczenia powództwa przeciwko spółce, PS 2005, Nr 5; *tenże*, Skutki zajęcia udziału w spółce z o.o. w postępowaniu egzekucyjnym w sferze uprawnień korporacyjnych – wybrane aspekty praktyczne, MoP 2006, Nr 11; *Dziurzyński i in.*, Komentarz KH, 1936, 1996, 1999; V. *Edwards*, EC Company Law, Oxford 1999; W. *Eigner*, M. *Winner*, Die elektronische Hauptver-sammlung, BankArchiv 2008, Nr 1; M. *Engelst*, Wirtualne walne zgromadzenie. Wpływ Internetu na walne zgromadzenie spółki akcyjnej, Warszawa 2005; T. *Ereciński*, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie egzekucyjne, t. 4, cz. 3, Warszawa 2009; T. *Ereciński*, J. *Gudowski*, M. *Jędrzejewska*, Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, Warszawa 1997; *ciż*, Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, t. 1, Warszawa 2001; T. *Ereciński*, K. *Weitz*, Sąd arbitrażowy, Warszawa 2008; K. *Falkiewicz*, R.L. *Kwaśnicki*, Arbitraż i mediacja w świetle najnowszej nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, PPH 2005, Nr 11; *ciż*, Skutki zajęcia udziałów spółki z o.o. – polemika, PPH 2005, Nr 5; J. *Florkowski*, Czynności notarialne na tle sporządzania protokołu z walnego zgromadzenia, w: L. *Banel*, U. *Gączkowska* (red.), Kodeks spółek handlowych po pięciu latach, Wrocław 2006; J. *Florkowski*, B. *Tymecki*, Prawo o notariacie z komentarzem, Warszawa 1993; J. *Forystek*, Nieakt (actum non existens) w demokratycznym państwie prawa, TPP 2001, Nr 2; J. *Frąckowiak*, Handlowe czynności kreujące, PPH 2008, Nr 12; *tenże*, Uchwały zgromadzeń wspólników spółek kapitałowych sprzeczne z ustawą, PPH 2007, Nr 11; *tenże*, Znaczenie formy notarialnej w polskim prawie spółek na tle prawa Unii Europejskiej, Rej. 1998, Nr 4; J. *Frąckowiak*, A. *Kidyba*, K. *Kruczalak*, W. *Pyziół*, I. *Weiss*, Kodeks handlowy. Komentarz, Warszawa 1999; J. *Frąckowiak*, K. *Kruczalak*, Prawo handlowe: spółki. Komentarz, t. 2, Warszawa 1996; M. *Furtek*, Nowe elementy ustroju korporacyjnego spółki akcyjnej, R.Pr. 2001, Nr 2; L. *Gajewska*, R.L. *Kwaśnicki*, Wybór przewodniczącego organów uchwałodawczych spółek kapitałowych, PS 2005, Nr 1; Ł. *Gasiński*, Dopuszczalność zawierania umów (porozumień) akcjonariuszy co do sposobu wykonywania prawa głosu, PPH 2000, Nr 10; *tenże*, Umowy akcjonariuszy co do sposobu wykonywania

prawa głosu w prawie polskim i amerykańskim, Warszawa 2006; *tenże*, Z problematyki mandatu i kadencji w spółce akcyjnej, PPH 2013, Nr 5; *Ł. Gasiński, J. Modrzejewski*, Zasada równego traktowania akcjonariuszy na gruncie Kodeksu spółek handlowych, PPH 2002, Nr 10; *A. Gburzyńska-Dulewicz, Z. Roszewski*, Postępowanie rejestrowe w sprawach dotyczących spółek – wybrane zagadnienia na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego, PPH 1999, Nr 9; *M. Gersdorf*, Droga sądowa w prawach ze spółdzielczego stosunku członkostwa, NotPol 1962, Nr 2; *M. Gersdorf, J. Ignatowicz*, Prawo spółdzielcze. Komentarz, Warszawa 1985; *B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz* (red.), Diagnoza arbitrażu. Funkcjonowanie prawa o arbitrażu i kierunki postulowanych zmian, Wrocław 2014; *B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz, M. Zachariasiewicz* (red.), Biała Księga. Propozycje zmian legislacyjnych mających na celu ulepszenie ram prawnych sądownictwa polubownego Polsce, Warszawa–Katowice–Kraków–Wrocław–Poznań 2014; *A. Gierat*, Zaskarżanie uchwał walnych zgromadzeń spółek kapitałowych w przepisach kodeksu spółek handlowych, PrzegSąd 2001, Nr 11–12; *C. Glanz*, Wady oświadczeń woli w prawie spółkowym. Z archiwum PPH, cz. 1–4, PPH 1992, Nr 2–5; *M. Gocłowski*, Charakter prawny aktu głosowania a dopuszczalność oddania głosu przez pełnomocnika, PPH 2002, Nr 7; *K. Gonera*, Komentarz do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Warszawa 2006; *W. Gontarski*, Na wycisk, Rzeczp. 6.5.2002; *M. Goszczyk*, Zmiany statutu i kapitału w spółce akcyjnej. Art. 430–458 KSH. Komentarz, Warszawa 2009; *Ł. Goździaszek*, Elektroniczna postać pełnomocnictwa do uczestniczenia w walnym zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu, PPH 2009, Nr 6; *S. Grundmann*, Europäisches Gesellschaftsrecht, Heidelberg 2011; *J. Grykiel, M. Lemkowski*, Czynności prawne. Komentarz art. 56–81 KC, Warszawa 2010; *P. Grzesiok*, Zaskarżanie uchwał w kodeksie spółek handlowych na tle rozwiązań kodeksu handlowego, cz. 1, PS 2002, Nr 5; *tenże*, Zaskarżanie uchwał w kodeksie spółek handlowych na tle rozwiązań kodeksu handlowego, cz. 2, PS 2002, Nr 6; *S. Grzybowski*, Prawo cywilne, Warszawa 1974; *M. Gutowski*, Nieważność czynności prawnej, Warszawa 2012; *tenże*, O konsekwencjach naruszenia norm dyspozytywnych, PPH 2011, Nr 11; *tenże*, Sankcja nieważności na tle uchwał organów spółek kapitałowych, PPH 2007, Nr 12; *Y. Guyon*, Droit des affaires Droit commercial général et sociétés, coll., Droit des affaires et de l'entreprise, Paris 1980; *M. Habersack, D. Verse*, Europäisches Gesellschaftsrecht, München 2011; *A. Hajos-Iwańska*, Nieważność czynności prawnych w prawie spółek kapitałowych, Warszawa 2014; *taż*, Przesłanka sprzeczności z ustawą jako element badania uchwały zgromadzenia w spółce kapitałowej pod kątem możliwości żądania stwierdzenia jej nieważności, MoP 2013, Nr 4; *K. Haladyj*, Ustawa o ofercie publicznej. Komentarz, Warszawa 2009; *A. Herbet*, Obrót udziałami w spółce z o.o., Warszawa 2004; *tenże*, Przerwa w obradach walnego zgromadzenia akcjonariuszy/zgromadzenia wspólników, NPN 2003, Nr 1; *M. Hofmann-Becking* (red.), Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, München, 2007; *O. Horwath*, Elektroniczne walne zgromadzenie w świetle regulacji dyrektywy 2007/36/WE oraz prawa polskiego, TPP 2007, Nr 3–4; *tenże*, Głosowanie korespondencyjne na walnych zgromadzeniach – implementacja postanowień dyrektywy 2007/36/WE, MoP 2010, Nr 2; *O. Horwath, K. Oplustil*, Legitymacja akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu w świetle prawa polskiego i wspólnotowego, PPH 2008, Nr 8; *A. Hueck, G. Hueck*, Gesellschaftsrecht, Monachium 1975; *U. Hüffer*, Aktiengesetz, 2004; *J. Jacyszyn, M. Skory* (red.), Prawo spółek. Wybrane zagadnienia, Bielsko-Biała 2001; *A. Jakubecki* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, LEX/el. 2015; *A. Jakubecki, A. Kidyba, J. Mojak, R. Skubisz*, Prawo spółek. Zarys, Warszawa 1999; *S. Janczewski*, Prawo handlowe, weksłowe i czekowe, Warszawa 1994 (reprint); *A. Janiak*, O wyższości głosowania tajnego nad głosowaniem jawnym (w spółkach kapitałowych i nie tylko), PPH 1999, Nr 8; *J. Jankowski* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Legalis 2013; *Jara*, Komentarz KSH, 2014; *Z. Jara, R.L. Kwaśnicki*, Dopuszczalność niejednolitego wykonywania prawa głosu z odrębnych udziałów spółki z o.o., PPH 2004, Nr 10; *A. Jarocho*, Legitymacja do żądania stwierdzenia przez sąd nieważności uchwał zgromadzenia wspólników (akcjonariuszy), PS 2004, Nr 12; *J. Jastrzębski*, O unijnym kontekście regulacji informacji poufnych w prawie rynku kapitałowego – dopuszczalność due diligence spółki publicznej, PPH 2013, Nr 2; *tenże*, Pełnomocnictwo do udziału i głosowania na walnym zgromadzeniu spółki publicznej po nowelizacji kodeksu spółek handlowych (zagadnienia ogólne z wyłączeniem konfliktu interesów), PPH 2009, Nr 9; *W. Jurcewicz*, Jest co doskonalić. O potrzebie zmian w kodeksie spółek handlowych, Rzeczp. 2003, Nr 188; *tenże*, Kłody pod nogi. Zaskarżanie uchwał w kodeksie spółek handlowych, Rzeczp. 2002, Nr 193; *tenże*, Nieważność uchwał w spółkach kapitałowych, PPH 2008, Nr 5; *tenże*, Zaskarżanie uchwał przez odwołanych członków zarządu spółki, PPH 2003, Nr 3; *J. Kaczkowski*, Polskie prawo o spółkach akcyjnych. Ustawa i komentarz, Poznań 1931; *tenże*, Rewizja przedsiębiorstw akcyjnych w obliczu prawa, cz. 1, PPH 1929; *A. Kamińska*, Dopuszczalność reasumpcji głosowania oraz reasumpcji uchwały

walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, MoP 2012, Nr 22; *taż*, Instrukcja do głosowania – uwagi na tle art. 4122 § 4 KSH, MoP 2010, Nr 22; A. *Kappes*, Elektroniczne głosowania na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy, PPH 2009, Nr 6; *tenże*, Konstytucyjny charakter wyroku stwierdzającego nieważność uchwały? – krytycznie o uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z 19.9.2013 r. (III CZP 13/13), PPH 2014, Nr 9; I. *Karasek*, A. *Wacławik*, Polski kodeks corporate governance – mechanizmy wdrażania i egzekwowania, PPH 2002, Nr 7; A. *Karolak*, Zaskarżanie uchwał jedynego wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. Praktyka, MoP 2006, Nr 6; M. *Karpow*, Kto skarży, ten wpłaca, Rzeczp. z 22.9.2004 r; W.J. *Katner*, Prawa mniejszości w spółkach kapitałowych, cz. 2, PPH 2002, Nr 4; W.J. *Katner*, K. *Osajda*, Niezgodne z prawem uchwały wspólników spółek kapitałowych – uwagi na tle uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 18.09.2013 r. (III CZP 13/13), PPH 2014, Nr 9; A. *Kąkolecki*, Nowelizacja k.p.c. w zakresie sądownictwa polubownego (arbitrażowego), R.Pr. 2005, Nr 5; A. *Kędzierska-Cieślak*, Powiernictwo. Próba określenia konstrukcji prawnej, PiP 1977, Nr 7–8; A. *Kidyba*, Atypowe spółki handlowe, Warszawa 2011; *tenże*, Komentarz aktualizowany do art. 427 KSH, LEX/el. 2015; *tenże*, Komentarz KSH, t. 2, 2007, 2011, 2014; *tenże*, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz, Warszawa 2009; A. *Kidyba*, K. *Kopaczyńska-Piechniak*, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa 2013; A. *Klein*, Charakter prawny organów osób prawnych, w: Księga pamiątkowa ku czci Prof. Witolda Czachórskiego, Warszawa 1985; I. *Knurowska*, Możliwość wyłączenia akcjonariusza ze spółki akcyjnej, PPH 2001, Nr 4; T.M. *Knypl*, K. *Trzciniński*, Znaczenie zwyczajów i dobrych obyczajów w prawie cywilnym i handlowym, PPH 1997, Nr 8; A. *Koch*, Charakter sankcji wobec sprzecznych z prawem uchwał spółek kapitałowych, PPH 2007, Nr 2; *tenże*, Podważanie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, Warszawa 2011; W.J. *Kocot*, Elektroniczna forma oświadczeń woli, PPH 2001, Nr 3; *tenże*, Korzystanie z sieci teleinformatycznych w stosunkach korporacyjnych spółek akcyjnych, PPH 2001, Nr 2; S. *Koczur*, Legitymacja odwołanych członków zarządu spółki kapitałowej do podważenia uchwały o odwołaniu z pełnionej funkcji, PPH 2004, Nr 11; *tenże*, Otwarty dostęp do sądu, Rzeczp. 2005, Nr 32; K. *Kohutek*, Dopuszczalność zaskarżania uchwał zarządu komisarycznego banku na podstawie art. 422 i 425 k.s.h., TPP 2001, Nr 2; *tenże*, Przymusowy wykup akcji w kodeksie spółek handlowych, Kraków 2001; K. *Kohutek*, A. *Rachwał*, M. *Spyra*, M. *Wyrwiński*, Spółka akcyjna i spółka komandytowo-akcyjna, Warszawa 2005; J. *Kołacz*, Dyrektywa 2007/36 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wykonywania niektórych praw akcjonariuszy, MoP 2008, Nr 9; *tenże*, Wymóg uzyskania zgody walnego zgromadzenia na zawarcie przez spółkę umowy przedwstępnej nabycia nieruchomości, PS 2010, Nr 10; I. *Komarnicki*, Akcje uprzywilejowane co do dywidendy, Rej. 2003, Nr 2; *tenże*, Obowiązek pokrycia straty w spółce kapitałowej, PPH 2001, Nr 8; *tenże*, Prawo akcjonariuszy do udziału w zysku, Warszawa 2007; T. *Komosa*, J. *Modrzejewski*, Sposoby ochrony mniejszości w spółkach kapitałowych, PUG 1991, Nr 11–12; H. *Kon*, Prawo o spółkach akcyjnych. Komentarz, Warszawa 1993 (reprint); *tenże*, Protokół walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, PPH 1931, Nr 1; A. *Kondracka*, Charakter prawny akcji, PS 1999, Nr 7–8; A. *Koniewicz*, Konsekwencje prawne naruszenia art. 210 KSH (art. 379 KSH), PPH 2006, Nr 7; R.J. *Konik*, Dla dobra spółki, Rzeczp. z 26.9.2001; M. *Korniluk*, R.L. *Kwaśnicki*, Praktyczne aspekty pełnomocnictw od udziału w zgromadzeniach spółek kapitałowych po nowelizacji z 3.08.2009 r., PPH 2009, Nr 9; R. *Kos*, Zdatowność arbitrażowa sporów o ważność uchwał spółek kapitałowych, PPH 2014, Nr 3; K. *Kosmala*, Podwyższone koszty czy powództwo wzajemne – wybrane problemy interpretacji i stosowania art. 423 § 2 k.s.h. w praktyce, PPH 2013, Nr 4; Z. *Koźma*, M. *Ożóg* (red.), Kodeks spółek handlowych, Komentarz, Gdańsk 2009, 2010; J. *Krauss*, W. *Opalski*, Dopuszczalność niejednolitego głosowania z posiadanego pakietu akcji (split voting), w: M. *Modrzejewska* (red.), Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego, Warszawa 2010; *ciż*, Ważność i skutki zwyczajnych zgromadzeń wspólników odbytych po terminach ustawowych, PPH 1998, Nr 11; *Kropff*, *Semler*, Aktiengesetz, t. 4, 1999; K. *Kruczalak*, Spółka z o.o. Tekst ustawy z objaśnieniami zmian legislacyjnych i komentarzem problemowym. Gdańsk 1997; *tenże* (red.), Kodeks handlowy. Komentarz, Warszawa 1998; *tenże*, Komentarz KSH, 2001; *tenże* (red.), Prawo handlowe. Zarys wykładu, Warszawa 1996; J. *Krukowska-Korombel*, Prawa akcjonariuszy wykonywane za pośrednictwem środków elektronicznych w świetle przepisów kodeksu spółek handlowych, PPH 2010, Nr 9; M. *Kruszyński*, Uchwały nieistniejące, PPH 2008, Nr 7; S. *Krześ*, E. *Marszałkowska-Krześ*, Sprzeciw a zaskarżenie, Rzeczp. z 29.11.1996 r; *ciż*, Zaskarżalność uchwał wspólników spółki z o.o., MoP 1995, Nr 10; Z. *Kuniewicz*, Wybrane zagadnienia dotyczące pełnomocnictwa do reprezentowania spółki kapitałowej w umowach z członkami zarządu, Rej. 2006, Nr 7–8; T. *Kurnicki*, Legitymacja z akcji spółki publicznej do uczestniczenia w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy, PS 2010, Nr 7–8; *tenże*, Stosowanie

przepisów o wadach oświadczeń woli w prawie spółek, cz. 1, PS 2006, Nr 6; *tenże*, Stosowanie przepisów o wadach oświadczeń woli w prawie spółek, cz. 2, PS 2006, Nr 7–8; *tenże*, Znowelizowane postępowanie przed sądem polubownym, MoP 2005, Nr 22; *R.L. Kwaśnicki*, Prawo spółek w orzecznictwie Sądu Najwyższego (2010–2011) okiem praktyków, MoP 2011, Nr 21 – dodatek; *tenże* (red.), Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa 2005; *R.L. Kwaśnicki, P. Letolc* (red.), Prawo spółek handlowych. Orzecznictwo 2011–2012, Warszawa 2013; *R.L. Kwaśnicki, A. Rataj*, Członek zarządu spółki jako jej pełnomocnik albo prokurent, PS 2004, Nr 9; *R.L. Kwaśnicki, M. Romatowska*, Dopuszczalność zaskarżania uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych na podstawie art. 58 § 2–3 oraz art. 59 kodeksu cywilnego, PS 2010, Nr 9; *R.L. Kwaśnicki, K. Szymański*, Kto decyduje o „ubezpieczeniu” akcji?, MK 2012, Nr 9; *R.L. Kwaśnicki, J.K. Wiegner*, Uchwała dotycząca absolutorium podjęta po terminie, PS 2008, Nr 11; *Z. Kwaśniewski, E. Chowaniec-Sieniawski*, Zaskarżanie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, PrzegSąd 2006, Nr 11; *I. Lewandowska*, Krzywda mniejszościowych akcjonariuszy, Rzeczp. z 21.4.2004 r; *R. Lewandowski*, Obowiązek zachowania tajemnicy zarządu spółki akcyjnej i prawa akcjonariusza do informacji odnośnie do badania due diligence, PPH 2004, Nr 7; *O. Lipińska-Długosz*, Ochrona spółki akcyjnej i jej akcjonariuszy przed niewłaściwym wykonywaniem prawa, Warszawa 2006; *O. Lipińska*, Ochrona spółki akcyjnej przed nadużywaniem praw wynikających z akcji, PPH 2002, Nr 7; *Litwińska-Werner*, Komentarz KSH, 2005, 2007; *taż*, Podział spółek według kodeksu spółek handlowych. Zagadnienia wybrane, PPH 2001, Nr 10 – wkładka; *taż*, Pojęcie przedsiębiorstwa w prawie handlowym i cywilnym. Przedsiębiorstwo jako przedmiot obrotu, cz. 1, PPH 1993, Nr 1; *taż*, Pojęcie przedsiębiorstwa w prawie handlowym i cywilnym. Przedsiębiorstwo jako przedmiot obrotu, cz. 2, PPH 1993, Nr 2; *R. Lorenc*, Rozwiązywanie konfliktów między spółką z o.o. a wspólnikami, Kraków 2000; *M. Lutter*, Treuepflichten und ihre Anwendungsprobleme, ZHR 1998, Nr 162; *E. Łętowska*, Nieporozumienia co do adresatów i sposobu działania przepisów dyspozytywnych, PPH 2012, Nr 12; *taż*, Ochrona niektórych praw konsumentów, Warszawa 2001; *M. Maciąg*, Nabycie znacznego mienia przez spółkę akcyjną – uwag krytyczne na tle art. 394 k.s.h., PPH 2008, Nr 9; *P. Maciejko*, Charakterystyka spółek w Kodeksie spółek handlowych, NPN 2001, Nr 3–4; *A. Malarewicz-Jakubów*, Informacja a kontrola w spółkach kapitałowych, Pal. 2013, Nr 3–4; *A. Malinowski*, Charakterystyka organów spółki w perspektywie nadzoru korporacyjnego, PS 2003, Nr 4; *A. Malmuk-Cieplak*, Wpis niedopuszczalny, Rej. 2005, Nr 4; *B. Mamica*, Zwolnienie zgromadzenia przez wspólników mniejszościowych, PS 1998, Nr 9; *E. Marszałkowska-Krześ* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz KPC, Legalis 2015; *taż*, Pojęcie uchwały negatywnej na tle przepisów kodeksu handlowego o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, PPH 1998, Nr 1; *taż*, Powództwo o unieważnienie uchwały oraz o ustalenie istnienia (nieistnienia) uchwały – zagadnienia proceduralne, cz. 1, PPH 1998, Nr 11; *taż*, Powództwo o unieważnienie uchwały oraz o ustalenie istnienia (nieistnienia) uchwały – zagadnienia proceduralne, cz. 2, PPH 1998, Nr 12; *taż*, Przesłanki materialnoprawne powództwa o ustalenie istnienia (bądź nieistnienia) uchwały wspólników w spółce o.o., PPH 1998, Nr 9; *taż*, Przesłanki merytoryczne powództwa o unieważnienie uchwały wspólników w spółce z o.o., PPH 1998, Nr 10; *taż*, Skutki zaskarżenia uchwały wspólników w spółce z o.o., PPH 1999, Nr 4; *taż*, Uchwały nieistniejące, nieważne z mocy prawa oraz wzruszalne wyrokiem sądu w spółce z o.o., PPH 1998, Nr 7; *taż*, Uchwały zgromadzeń w spółkach kapitałowych, Warszawa 2000; *E. Marszałkowska-Krześ*, w: *T. Wiśniewski* (red.), Postępowanie sądowe w sprawach gospodarczych, Warszawa 2007; *taż*, Wpisy w rejestrze przedsiębiorców dotyczące spółek handlowych. Warszawa 2004; *taż*, Zaskarżenie uchwały wspólników w spółce z o.o. przed sądem polubownym, PPH 1998, Nr 3; *taż*, Zawieszenie postępowania rejestrowego jako zabezpieczenie roszczenia przez sąd orzekający w sprawie zaskarżenia uchwały będącej podstawą wpisu w rejestrze, w: *J. Gudowski, K. Weitz* (red.), Aurea praxis aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci profesora Tadeusza Erecińskiego, t. 1, Warszawa 2011; *M. Mataczyński*, Cywilnoprawne skutki naruszenia obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji spółek publicznych, Warszawa 2011; *M. Mazur*, Cel pokrzywdzenia wspólnika (akcjonariusza) jako przesłanka zaskarżenia uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, Rej. 2009, Nr 12; *A. Mącznyński*, Nieważność testamentu sporządzonego pod wpływem wad oświadczenia woli, w: *Z. RadwanPski, S. SołtyśinPski* (red.), Problemy Kodyfikacji Prawa Cywilnego: studia i rozprawy. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Zbigniewa RadwanPskiego, Poznań 1990; *W. Michaldo*, Prawo do informacji akcjonariusza w spółce akcyjnej, PPW 2001, Nr 6; *A. Michalik, A. Miłuta*, Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego – na przykładzie obligacji zamiennych i obligacji z prawem pierwszeństw, PPW 2001, Nr 7; *M. Michalski*, Akcje nieme według prawa polskiego, PPH 2004, Nr 7; *tenże*, Kontrola kapitałowa nad spółką akcyjną, Kraków 2007; *tenże*, Ograniczenia w wykonywaniu

uprawnień przysługujących akcjonariuszowi z akcji, PS 2000, Nr 7–8; *tenże*, Spółka Akcyjna, Biblioteka Prawa Spółek, t. 3, Warszawa 2010; *tenże*, Reżim legitymacyjny w spółce akcyjnej, PPH 2011, Nr 2; *tenże*, Uwagi krytyczne do niektórych aspektów nowelizacji kodeksu spółek handlowych z dnia 5.12.2008 r., PPH 2009, Nr 2; A. *Michnik*, Postępowanie o wpis do rejestru przedsiębiorców, Warszawa 2009; A. *Mikula*, A. *Mól*, Podejmowanie uchwał na i poza zgromadzeniem wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – polemika, PS 2002, Nr 10; *ciż*, Techniki głosowania w spółkach kapitałowych, PPH 2001, Nr 4; T. *Misłuk-Jodłowska*, Zabezpieczenie powództwa zawierającego żądanie uchylenia uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni, Przegąd 1993, Nr 7–8; G. *Miś*, Przekształcanie spółek handlowych, Warszawa 2005; R. *Morek*, Mediacja i arbitraż (art. 183(1)–183(15), 1154–1217 KPC). Komentarz, Warszawa 2006; P. *Moskała*, Żaskarżanie uchwał organów spółek kapitałowych, Gl. 2014, Nr 4; J. *Muskała*, Jakie uprawnienia mają akcjonariusze mniejszościowi w związku ze zwoływaniem walnych zgromadzeń, PS 2011, Nr 12; *Namitkiewicz*, KH, 1994, 1999; *tenże*, Spółka akcyjna według prawa polskiego, Bydgoszcz 1939; J. *Napierala*, Europejskie prawo spółek. Prawo spółek Unii Europejskiej z perspektywy prawa polskiego, Warszawa 2013; *tenże*, Nabywanie przez spółkę własnych akcji w celu ochrony drobnych akcjonariuszy (w świetle drugiej dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich), w: Studia z prawa gospodarczego, Księga pamiątkowa ku czci prof. Ireneusza Weissa, Kraków 2003; *tenże*, Zakaz nabywania i obejmowania własnych akcji przez spółkę akcyjną, Rej. 2003, Nr 6; J.P. *Naworski*, Podejmowanie uchwał przez zgromadzenie wspólników (akcjonariuszy) spółek kapitałowych, cz. 2, Pal. 1996; *tenże*, Szantaż korporacyjny. Próba wykładni art. 423 § 2 KSH, MPH 2013, Nr 2; A. *Niedzielska*, Wyciśnięcie, czyli eliminacja mniejszościowych akcjonariuszy, Rzeczp. z 11.5.2001 r.; A. *Niewęgłowski*, „Informatyzacja praw korporacyjnych akcjonariuszy w świetle nowelizacji kodeksu spółek handlowych dotyczących spółki akcyjnej”, MPH 2013, Nr 2; E. *Niezbecka*, J. *Mojak*, Ustawa o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów. Komentarz, Lublin 1997; E. *Norek*, Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe, Warszawa 2001; *tenże*, Przedsiębiorstwo w obrocie gospodarczym, Warszawa 2007; A. *Nowacki*, Obrady zgromadzenia spółki kapitałowej, cz. 1, Rej. 2009, Nr 4; *tenże*, Zasady przydziału akcji w podwyższonym kapitale zakładowym, PPH 2008, Nr 9; A. *Nowak*, Kodeks handlowy. Komentarz. Warszawa-Poznań 1992; E. *Nowińska*, M. *du Vall*, Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Warszawa 2001; A. *Obońska*, A. *Wacławczyk*, A. *Walter*, Podatek dochodowy od osób prawnych. Komentarz, Legalis 2014; J. *Okolski* (red.), Spółka akcyjna. Komentarz, Warszawa 2001; J. *Okolski*, A. *Opalski*, Porozumienia akcjonariuszy, PPH 1999, Nr 2; J. *Okolski*, D. *Wajda*, Pełnomocnictwo do udziału w walnym zgromadzeniu, PPH 2006, Nr 5; *ciż*, Rządy większości a ochrona akcjonariuszy mniejszościowych, PPH 2005, Nr 6; *ciż*, Zasada rządów większości i ochrona akcjonariuszy mniejszościowych, w: Kodeks spółek handlowych po pięciu latach, Wrocław 2006; D. *Opalska*, Obowiązek zarządu zwołania i współdziałania przy zwołaniu zgromadzeń wspólników (walnych zgromadzeń), PS 2011, Nr 7–8; A. *Opalski*, Europejskie prawo spółek. Zasady prawa europejskiego i ich wpływ na polskie prawo spółek, Warszawa 2010; *tenże*, Kapitał zakładowy. Zysk. Umorzenie, Warszawa 2002; *tenże*, Mniejszość w spółce też ma coś do powiedzenia, Rzeczp. z 6.3.2014 r.; *tenże*, Nowe Dobre Praktyki w spółkach publicznych, PPH 2008, Nr 3; *tenże*, O pojęciu interesu spółki handlowej, PPH 2008, Nr 11; *tenże*, Obowiązek lojalności w spółkach kapitałowych, KPP 2008, Nr 2; *tenże*, Prawo zgrupowań spółek, Warszawa 2012; *tenże*, Rada nadzorcza jako strategiczne ogniwo ładu korporacyjnego spółki akcyjnej, w: M. *Cejmer*, J. *Napierala*, T. *Sójka* (red.), Europejskie prawo spółek. Corporate governance, t. 3, Kraków 2006; *tenże*, Rada nadzorcza w spółce akcyjnej, Warszawa 2006; *tenże*, Reforma walnego zgromadzenia spółki akcyjnej – implementacja do prawa polskiego dyrektywy 2007/36/WE, PPH 2009, Nr 5; *tenże*, Zakres obowiązku głosowania oddzielnymi grupami w spółce akcyjnej (art. 419 k.s.h.), PPH 2014, Nr 2; A. *Opalski* (red.), Kodeks spółek handlowych, t. 3A, Spółka akcyjna. Komentarz do art. 301–392, Warszawa 2016; A. *Opalski*, K. *Oplustil*, T. *Siemiątkowski*, S. *Sołtysiński*, A. *Szumański*, J. *Warchoń*, Projekt reformy struktury majątkowej spółki z o.o., PPH 2010, Nr 12; K. *Oplustil*, Analiza projektu ustawy implementującej dyrektywę 2007/36/WE w sprawie niektórych praw akcjonariuszy spółek notowanych na rynku regulowanym, HUK 2008, Nr 3; *tenże*, Dyrektywa 2007/36/WE w sprawie wykonywania niektórych praw akcjonariuszy i jej wpływ na prawo polskie, cz. 1, MoP 2008, Nr 2; *tenże*, Dyrektywa 2007/36/WE w sprawie wykonywania niektórych praw akcjonariuszy i jej wpływ na prawo polskie, cz. 2, MoP 2008, Nr 3; *tenże*, Instrumenty nadzoru korporacyjnego (corporate governance) w spółce akcyjnej, Warszawa 2010; *tenże*, Nabycie znacznego mienia, dla spółki akcyjnej w ciągu dwóch lat od jej utworzenia, PPH 2005, Nr 1; *tenże*, O potrzebie proeuropejskiej wykładni polskiego prawa spółek, PPH 2010, Nr 9; *tenże*, Pełnomocnictwo do występowania na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki

publicznej po nowelizacji Kodeksu spółek handlowych ustawą z 5.12.2008 r., PPH 2009, Nr 11; *tenże*, Prawa akcjonariuszy mniejszościowych w związku ze zwołaniem walnego zgromadzenia i uzupełnieniem porządku jego obrad – po nowelizacji KSH dokonanej ustawą z 15.12.2008 r., MoP 2009, Nr 6; *tenże*, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w projekcie ustawy – Prawo spółek handlowych. Wybrane zagadnienia, cz. 3, TPP 2000, Nr 4; *tenże*, Wykluczenie akcjonariuszy mniejszościowych ze spółki (tzw. squeeze out) w prawie europejskim, niemieckim i polskim (analiza prawnoporównawcza z uwzględnieniem aspektu konstytucyjnego), SP 2003, Nr 1; *K. Oplustil, J. Sokołowski*, Wykorzystanie Internetu przy organizacji i przeprowadzeniu walnego zgromadzenia akcjonariuszy, cz. 1, PS 2003, Nr 1; *ciż*, Wykorzystanie Internetu przy organizacji i przeprowadzeniu walnego zgromadzenia akcjonariuszy, cz. 2, PS 2003, Nr 2; *K. Oplustil, P.M. Wiórek*, Europejskie i polskie regulacje dotyczące informacji poufnych na rynku kapitałowym, cz. 1, PS 2005, Nr 2; *K. Osajda*, Kodeks spółek handlowych w orzecznictwie Sądu Najwyższego w II półroczu 2004 r., GI. 2006, Nr 1; *tenże*, Komentarz KC, t. 1, 2013; *tenże*, Wadliwe uchwały organów spółek kapitałowych w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, GI. 2012, Nr 2; *tenże*, Zaskarżanie uchwał walnego zgromadzenia w spółkach akcyjnych w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, GI. 2008, Nr 4; *R. Pabis*, Nowelizacja kodeksu spółek handlowych, cz. 2, PS 2004, Nr 4; *tenże*, O potrzebie nowelizacji kodeksu spółek handlowych, cz. 2, PS 2003, Nr 4; *tenże*, O potrzebie nowelizacji kodeksu spółek handlowych, cz. 3, PS 2003, Nr 5; *tenże*, Prawa i obowiązki współników w spółce z o.o., Kraków 1999; *tenże*, Prawny charakter absolutorium udzielanego członkom organów spółki kapitałowej, MoP 20005, Nr 1; *tenże*, Przekształcanie spółek handlowych w świetle nowej regulacji, cz. 3, PS 2002, Nr 9; *tenże*, Zmiana przepisów kodeksu spółek handlowych, PPH 2005, Nr 11; *S. Pawelec*, Realizacja prawa poboru przy emisji akcji różnych rodzajów, PPH 2007, Nr 9; *M. Pazdan, W. Popiołek, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar* (red.), Europejska prawa prywatnego, t. I, Warszawa 2008; *A. Pęczyk-Tofel*, Obrót udziałami lub akcjami przez spółkę holdingową, PS 2009, Nr 7–8; *A. Pęczyk-Tofel, M.S. Tofel*, Aktualności i orzecznictwo, PS 2010, Nr 4; *ciż*, Celowość zaskarżania uchwał zgromadzeń udziałowców, PS 2009, Nr 9; *ciż*, Kognicja sądu rejestrowego w zakresie kontroli uchwał zgromadzenia współników albo walnego zgromadzenia, PS 2002, Nr 6; *ciż*, Sądowa kontrola uchwał zgromadzeń w spółkach kapitałowych w postępowaniu rejestrowym, PPH 2010, Nr 2; *ciż*, Sprzeczne z ustawą uchwały zgromadzeń w spółkach kapitałowych, cz. 1, PS 2008 Nr 9; *ciż*, Sprzeczne z ustawą uchwały zgromadzeń w spółkach kapitałowych, cz. 2, PS 2008, Nr 10; *ciż*, Wpływ wadliwych aktów głosowania na ważność uchwał zgromadzenia w spółkach kapitałowych, PPH 2007, Nr 8; *M. Piekarski*, Kontrola uchwał walnych zgromadzeń spółdzielni, NP 1962, Nr 10; *tenże*, Wpływ postępowania wewnątrzspółdzielczego na sądowe postępowanie cywilne (wybrane zagadnienia), NP 1971, Nr 12; *Pietrzykowski*, Komentarz KC, t. 1, 2008, 2011, 2015; *K. Pietrzykowski, M. Wrzosek-Romańczuk*, Dopuszczalność odwołania walnego zgromadzenia, PPH 2000, Nr 12; *A. Piotrowska, A. Mikuta*, Wyłączenie i ograniczenie prawa głosu w spółce akcyjnej, PPH 2003, Nr 6; *J. Pitera*, Skarb Państwa – akcjonariusz jak każdy inny, Rzeczp. z 6.8.2014 r.; *E. Płonka*, Uczestnictwo osób prawnych w walnym zgromadzeniu spółki kapitałowej, PiP 1990, Nr 1; *B. Popielarski*, Zwolnienie członków zarządu z odpowiedzialności wobec spółki, PPH 2001, Nr 6; *W. Popiołek*, Akcja – prawo podmiotowe, Warszawa 2010; *tenże*, Niektóre przesłanki zastosowania przesłanki stosowania artykułu 394 kodeksu spółek handlowych, w: *A. Nowicka* (red.), Prawo prywatne czasu przemian – księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtyśnińskiemu, Poznań 2005; *M. Pożniak-Niedzielska*, Życie przedsiębiorstwa w świetle zmian w kodeksie cywilnym, PiP 1991, Nr 6; *A. Przewrocki*, Łączenie spółek kapitałowych, Kraków 1996; *Pyziół*, Komentarz KSH, 2008; *Pyziół i in.*, Prawo spółek, 1998, 2002; *A. Radwan*, Prawo poboru w spółce akcyjnej, Warszawa 2004; *tenże*, Przymusowy wykup akcji w świetle stanowiska Trybunału Konstytucyjnego, w: Kodeks spółek handlowych po pięciu latach, Wrocław 2006; *tenże*, Szantaż korporacyjny i sposoby jego ograniczania de lege lata i de lege ferenda, PPH 2003, Nr 11; *A. Radwan, Ł. Gorywoda*, Zaskarżanie uchwał walnego zgromadzenia akcjonariuszy. Reformy w Europie i wnioski dla polskiego ustawodawcy, KPP 2009, Nr 2; *Z. Radwański*, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 1994; *R. Reczek*, Przesłanki zaskarżania uchwał zgromadzenia współników spółki z o.o., PS 2003, Nr 2; *Rodzinkiewicz*, Komentarz KSH, 2007, 2009, 2012, 2014; *tenże*, Łączenie się spółek. Komentarz, Warszawa 2003; *tenże*, Uprawnienie do uzyskiwania informacji o stanie spraw niepublicznej spółki akcyjnej przez jej akcjonariuszy poza walnym zgromadzeniem – de lege lata i de lege ferenda, PPH 2012, Nr 11; *V. Röhrlich*, Treupflichten des Aktionäre, insbesondere des Mehrheitsgesellschafters, w: *P. Hommelhoff, K.J. Hopt, A. von Werder* (red.), Handbuch Corporate Governance, Köln–Stuttgart 2003; *M. Romanowski*, Absolutorium w spółce kapitałowej, PPH 2002, Nr 1; *tenże*, Akcje nieme,

PIP 2003, Nr 7; *tenże*, Czy uchwała zgromadzenia udziałowców spółki kapitałowej sprzeczna z normą dyspozytywną jest sprzeczna z prawem?, PPH 2011, Nr 4; *tenże*, Dopuszczalność niejednolitego głosowania z posiadanych akcji, PPH 2003, Nr 6; *tenże*, Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, Komentarz, Warszawa 1999; *tenże*, Unieważnienie emisji akcji w spółce publicznej, PiP 1998, Nr 6; *tenże*, W sprawie skutków zachowania sprzecznego z normą dyspozytywną raz jeszcze, PPH 2012, Nr 12; *tenże*, Zasada jednakowego traktowania udziałowców spółki kapitałowej, cz. 1 i 2, PPH 2005 Nr 1; *tenże*, Zaskarżanie nowych emisji akcji w spółkach publicznych (uwagi na tle art. 414 KH), MoP 1998, Nr 3; *tenże*, Zburzyć chińskie mury, Rzeczp. z 22.10.2014 r; *tenże*, Znaczenie prawne absolutorium w spółce kapitałowej, PPH 2002, Nr 4; *tenże*, Związanie spółki z o.o. statutowym zapisem na sąd arbitrażowy – przed i po noweli kodeksu postępowania cywilnego, PPH 2006, Nr 3; *M. Romanowski*, *A. Opalski*, Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych w sprawie wykonywania niektórych praw akcjonariuszy spółek notowanych na rynku regulowanym, MoP 2009, Nr 7 – dodatek; *K. Rudnicki*, Odwołanie członka zarządu spółki kapitałowej a zaskarżenie uchwały zgromadzenia tej spółki, PrzegSąd 2005, Nr 6; *R. Rykowski*, Pojęcie powiernictwa – konstrukcja prawna zarządu powierniczego, Warszawa 2005; *tenże*, Powiernicze przeniesienie udziału w spółce z o.o., PPH 1997, Nr 6; *R. Sadlik*, Powództwo o roszczenia majątkowe w procesie karnym, GP 1997, Nr 7; *M. Saffjan*, Klauzule generalne w prawie cywilnym (przyczynek do dyskusji), PiP 1990, Nr 11; *B. Sarzański*, Komentarz KSH, LEX/el. 2009; *K. Schmidt*, Gesellschaftsrecht, Köln–Berlin–Bonn–München 1986; *tenże*, Informationsrechte in Gesellschaften und Verbänden, Heidelberg 1984; ; *Siemiątkowski*, *Potrzeszcz*, Komentarz KSH, t. 1, 2003; *Siemiątkowski*, *Potrzeszcz*, Komentarz KSH, t. 2, 2011; *Siemiątkowski*, *Potrzeszcz*, Komentarz KSH, t. 3, 2012, 2013; *T. Siemiątkowski*, *R. Potrzeszcz* (red.), Komentarz do kodeksu spółek handlowych. Spółka akcyjna. Przepisy karne, t. 1, Warszawa 2003; *ciż* (red.), Komentarz do kodeksu spółek handlowych. Spółka z o.o., Warszawa 2001; *ciż*, Zmiany w kodeksie spółek handlowych – omówienie i komentarz, cz. 3, PPH 2004, Nr 4; *P. Sikorski*, Pozycja prawna użytkownika oraz zastawnika akcji, PPH 2003, Nr 4; *R. Skorecka*, Zaskarżanie uchwał zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, R.Pr. 2000, Nr 3; *B. Skorek*, Zastaw rejestrowy na akcji, cz. 1, PUG 2003, Nr 4; *tenże*, Zastaw rejestrowy na akcji, cz. 2, PUG 2003, Nr 5; *L. Sobolewski* (red.), Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Komentarz, Warszawa 1999; *P. Sobolewski*, Kontrowersje wokół pojęcia nieistnienia i nieważności czynności prawnej, PPH 2009, Nr 5; *P. Sokal*, Znaczenie procesów restrukturyzacyjnych w spółkach handlowych a prawo zastawu, PS 2005, Nr 7–8; *B. Soltys*, Sprzedaż przedsiębiorstwa państwowego, PPH 1995, Nr 7; *S. Soltysiński*, Czy „istnieją” uchwały „nieistniejące” zgromadzeń spółek kapitałowych i spółdzielni?, PPH 2006, Nr 2; *tenże*, Nieważne i wzruszalne uchwały zgromadzeń spółek kapitałowych, PPH 2006, Nr 1; *tenże*, O funkcjach i skutkach obowiązywania norm względnie wiążących – spór „twardego” pozytywisty z eklektycznym trynitarzem, PPH 2011, Nr 11; *tenże*, Ograniczenia dla pieniaczy procesowych, GW z 19.12.2000 r; *tenże*, Rozważania o nieważnych i „nieistniejących” czynnościach prawnych ze szczególnym uwzględnieniem uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych i spółdzielni, w: W kierunku europeizacji prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana profesorowi Jerzemu Rajskiemu, Warszawa 2007; *tenże*, Skutki naruszenia norm względnie wiążących polemicznie, PPH 2011, Nr 4; *Soltysiński i in.*, Komentarz KH, t. 1, 1994, 1997; *Soltysiński i in.*, Komentarz KH, t. 2, 1996, 1998; *Soltysiński i in.*, Komentarz KH, t. 3, 2003; *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 1, 2012; *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 2, 2005; *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2003, 2008, 2013; *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 4, 2012; *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 5, 2008; *S. Soltysiński i in.*, Supplement do t. 1–4. Kodeks spółek handlowych. Komentarz do nowelizacji, Warszawa 2010; *S. Soltysiński*, *W. Popiołek*, Legitymacja czynna odwołanych członków władz spółki do zaskarżania uchwał sprzecznych z ustawą, PPH 2007, Nr 8; *T. Sójka*, Prawo do informacji dominującego akcjonariusza spółki publicznej – ograniczenia przedmiotowe, w: *A. Kidyba* (red.), Spółki z udziałem Skarbu Państwa a Skarb Państwa, Warszawa 2015; SPC, cz. ogólna, t. 1, 1974, 1985; SPH, t. 2, 2012; SPH, t. 2A, 2007; SPH, t. 2B, 2007; SPH, t. 5, 2014; SPH, t. 8, 2010; SPP, t. 1, 2007; SPP, t. 2, 2002, 2008; SPP, t. 9, 2013; SPP, t. 17A, 2010; SPP, t. 17B, 2010; SPP, t. 19, 2006; *M. Spyra*, Ochrona akcjonariuszy na publicznym rynku papierów wartościowych, PiP 2000, Nr 2; *tenże*, Związanie prawa głosu w spółce akcyjnej. Dopuszczalność, konstrukcja, skuteczność, TPP 2000, Nr 3; *K. Stawarz*, Uprzywilejowanie akcji co do prawa głosu na gruncie Kodeksu spółek handlowych, PS 2002, Nr 1; *T. Stawecki*, *M. Tomaszewski*, *F. Zedler*, Ustawa o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów. Komentarz, Warszawa 1997; *R. Stefanicki*, Dobre obyczaje w prawie polskim, PPH 2002, Nr 5; *B. Stelmach*, Zaskarżanie uchwał wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i walnego zgromadzenia akcjonariuszy,

KPP 2012, Nr 2; A. *Stelmachowski*, Wstęp do teorii prawa cywilnego, Warszawa 1984; R.T. *Stroiński*, Cele oraz ryzyka przymusowego wykupu akcji w kodeksie spółek handlowych, PPH 2001, Nr 12; Z. *Strus*, M. *Strus-Wotos*, Komentarz do ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, Warszawa 1997; J.A. *Strzępka*, Kodeks handlowy w orzecznictwie sądowym 1934–1996, Warszawa 1997; *tenże*, Komentarz KSH, 2009, 2012, 2013, 2014; *tenże* (red.), Prawo handlowe. Zbiór Orzecznictwa, Katowice 1992; G. *Suliński*, Dopuszczalność poddania sporu ze stosunku spółki pod rozstrzygnięcie sądu polubownego, PPH 2005, Nr 12; *tenże*, Rozstrzyganie sporów ze stosunku spółki kapitałowej przez sąd polubowny, Warszawa 2008; W. *Supiński*, Prawo o spółkach akcyjnych, Warszawa 1928; P. *Suski*, Kodeks handlowy i przepisy związkowe. Tekst, orzecznictwo, piśmiennictwo. Stan prawny na 10.V.1995 r., Warszawa 1995; A. *Szajkowski*, Prawo spółek handlowych, Warszawa 2000; *Szajkowski*, *Tarska*, Prawo, 2005; R. *Szczepny*, Ograniczenie kompetencji członków zarządu w spółkach kapitałowych, PUG 2002 Nr 11; *tenże*, Umowy i spory pomiędzy spółką a jej członkami zarządu, PS 2004, Nr 12; T. *Szczurowski*, Nieistniejące uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej, MoP 2007, Nr 6; *tenże*, Rada nadzorcza jako organ reprezentujący spółkę kapitałową, MoP 2006, Nr 7; *tenże*, Zdatowność arbitrażowa sporów ze stosunku spółki, PUG 2014, Nr 1; A. *Szłezak*, Sprzeczność z normą dyspozytywną to mimo wszystko sprzeczność z prawem – odpowiedź na replikę, PPH 2011, Nr 11; A. *Szpunar*, Akcje jako papiery wartościowe, PiP 1993, Nr 11–12; *tenże*, O konwersji nieważnej czynności prawnej, w: M. *Bączyk* (red.), Księga pamiątkowa ku czci profesora Leopolda Steckiego, Toruń 1997; A. *Szumański*, Pokrzywdzenie akcjonariusza oraz sprzeczność z dobrymi obyczajami jako przesłanki uchylecia uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej o przymusowym wykupie akcji, PPH 2006, Nr 3; *tenże*, Przymusowy wykup akcji drobnych akcjonariuszy, PPH 2001, Nr 11; *tenże*, Specyfika nieważności czynności prawnej w prawie spółek handlowych, w: J. *Pisuliński*, P. *Tereshkiewicz*, F. *Zoll* (red.), Rozprawy z prawa cywilnego, własności intelektualnej i prawa prywatnego międzynarodowego. Księga pamiątkowa dedykowana profesorowi Bogusławowi Gawlikowi, Warszawa 2012; *tenże*, Zakres podmiotowy zapisu na sąd polubowny w sporze ze stosunku spółki kapitałowej ze szczególnym uwzględnieniem sporu powstałego na tle rozporządzenia prawami udziałowymi, w: A. *Tynel*, A. *Szumański*, S. *Pieckowski*, P. *Nowaczyk*, J. *Poczobut* (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008; J. *Szwaja*, Nowy kodeks spółek handlowych – spółki kapitałowe, cz. 2, PS 2001, Nr 3; *tenże*, O prawidłową wykładnię art. 394 k.s.h., PPH 2003, Nr 7; *tenże* (red.), Ustawa o zwalczaniu nieuczyniwej konkurencji. Komentarz, Legalis 2013; M. *Szydło*, Opinia z 18.11.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, Druk sejmowy VI kadencji Nr 1130; A. *Ślisz*, „Prymat większości, ochrona mniejszości” – Przymusowy wykup akcji na tle projektowanych zmian, Pal. 2003, Nr 7–8; Z. *Świeboda*, Zastaw rejestrowy i rejestr zastawów. Komentarz do ustawy z 6 grudnia 1996 r., Warszawa 1998; M. *Tajer*, Reprezentacja szczególna spółki kapitałowej – art. 210 § 1 k.s.h., art 379 § 1 k.s.h. oraz skutki prawne ich naruszenia, Rej. 2009, Nr 1; M. *Tarska*, Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz, Legalis 2015; G. *Tracz*, F. *Zoll*, Przewłaszczenie na zabezpieczenie, Kraków 1996; M.S. *Tofel*, Aktualności i orzecznictwo, PS 2011, Nr 4; *tenże*, „Uchwały negatywne” na gruncie kodeksu spółek handlowych, PS 2007, Nr 2; M.S. *Tofel*, A. *Pęczek-Tofel*, Legitymacja czynna na gruncie art. 250 k.s.h. i art. 422 2 k.s.h., PS 2007, Nr 10; *ciż*, Wykonywanie prawa głosu i zaskarżanie uchwał walnego zgromadzenia, PS 2010, Nr 7–8; J. *Tokarski* (red.), Słownik wyrazów obcych PWN, Warszawa 1979; J. *Tomkiewicz*, J. *Bloch*, Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz, Warszawa 1996 (reprint); M. *Trela*, Reguły rządzące zwoływaniem walnych zgromadzeń w spółce akcyjnej, PS 1999, Nr 11; *tenże*, Wzruszalność uchwał walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki akcyjnej, PS 1999, Nr 12; M. *Trepizur*, R. *Woźniak*, Odpowiedzialność członka zarządu za przekazanie informacji na potrzeby badania due diligence, PS 2012, Nr 10; R. *Uliasz*, Zastaw na akcjach zdematerializowanych dopuszczonych do obrotu publicznego, PPH 2006, Nr 3; A. *Wacławik*, Zasady dobrych praktyk w spółkach publicznych w 2002 r. Pozaustawowa regulacja zagadnień corporate governance a odpowiedzialność za przestrzeganie zasad ładu korporacyjnego, TPP 2002, Nr 4; D. *Wajda*, Dopuszczenie akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu, PS 2007, Nr 4; *taż*, Mechanizm zwoływania zgromadzeń wspólników przez organy spółki z o.o. i podmioty do tego uprawnione, PPH 2009, Nr 4; *taż*, Ochrona akcjonariuszy mniejszościowych w kodeksie spółek handlowych, Warszawa 2007; *taż*, Problemy intertemporalne kodeksu spółek handlowych w orzecznictwie sądowym, Gl. 2009, Nr 1; J. *Warchoł*, Regulacja instytucji „squeeze out” i „reverse squeeze out” w systemach prawnych państw Unii Europejskiej. Uwagi prawno-porównawcze, PPH 2002, Nr 12; M. *Warzecha*, Dopuszczalność stosowania art. 58 § 3 k.c. do uchwał zgromadzeń

spółek kapitałowych. Polemika, PPH 2010, Nr 7; *W. Wąsowicz*, Obejście prawa jako przyczyna nieważności czynności prawnej, KPP 1999, Nr 1; *S. Weinberg*, Umowa winkulacyjna akcji pluralnych, PPH 1938, Nr 7; *I. Weiss*, Status prawny wspólnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, PUG 1995; Nr 9; *K. Wellisch*, Prawo akcyjne w kodeksie handlowym, Warszawa, 1934; *J. Widło*, Zastaw rejestrowy na prawach, Warszawa 2007; *P. Wierzbiński*, Sposoby sądowej ochrony mniejszościowych akcjonariuszy w procedurze przymusowego wykupu akcji, PPH 2005, Nr 9; *tenże*, Uchwała o przymusowym wykupie akcji – „wyciśnięcie” drobnych akcjonariuszy, PS 2003, Nr 5; *M. Wilejczyk*, Stosowanie przepisów kodeksu cywilnego do wadliwych uchwał zgromadzeń wspólników spółek kapitałowych, PPH 2012, Nr 4; *tenże*, Zbytec przedsiębiorstwa, Wrocław 2004; *A.W. Wiśniewski*, Charakter prawny instytucji arbitrażu w świetle nowelizacji polskiego prawa arbitrażowego, ADR 2008, Nr 2; *tenże*, Prawo, t. 2, 1992; *tenże*, Prawo, t. 3, 1993; *tenże*, Rozstrzygnięcie sporów korporacyjnych przez sądy polubowne w świetle nowej regulacji zgodności arbitrażowej sporów, w: *A. Tynel, A. Szumański, S. Pieckowski, P. Nowaczyk, J. Poczobut* (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008; *tenże*, „Uchwała negatywna” w spółce kapitałowej, R.Pr. 1992, Nr 3; *tenże*, Zakres władzy większości w spółkach kapitałowych, Gl. 1997, Nr 7; *A. Witosz*, Komandytariusz w procesie łączenia się albo przekształcenia spółki komandytowej, PS 2003, Nr 4; *tenże*, Łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych, Warszawa 2007; *tenże*, Przekształcenia spółek w kodeksie spółek handlowych. Omówienia, wzory, przepisy, wskazówki praktyczne, Bydgoszcz–Katowice 2001; *tenże*, Tak zwane prawo weta w spółce akcyjnej a procesy restrukturyzacyjne spółek handlowych (artykuł dyskusyjny), PS 2003, Nr 3; *S. Władyka* (red.), Prawo spółek, Kraków 1996; *S. Władyka* (red.), Prawo papierów wartościowych, Warszawa 2004; *tenże* (red.), Prawo spółek, Kraków 1991, 1996; *tenże*, Strategiczne umowy przedsiębiorców, Warszawa 2000; *T. Władyka, M. Smaga* (red.), Instytucje gospodarki rynkowej, Warszawa 2012; *G. Wolak*, Forma czynności prawnych ad solemnitatem w kodeksie spółek handlowych a postępowanie rejestrowe – wybrane zagadnienia, PS 2010, Nr 6; *A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk*, Prawo cywilne, Warszawa 2001; *R. Wrzecionek*, Kontrola sądu rejestrowego nad czynnościami notarialnymi w spółkach kapitałowych, PPH 2007, Nr 2; *W. Wyrzumska*, Elektroniczne oświadczenie woli, PPH 2003, Nr 8; *E. Wyszogrodzka*, Dostosowanie polskiej procedury przymusowego wykupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych (squeeze out) do wymogów europejskich, R.Pr. 2006, Nr 2; *Ł.M. Wyszomirski*, O wymogu uzyskania zgody na nabycie nieruchomości w drodze przekształcenia prawa użytkownika wieczystego w prawo własności przez osoby prawne – polemika, PPH 2014, Nr 6; *J. Zagajek*, Prawo akcjonariusza do informacji: inne rezultaty wykładni i odmienna praktyka rynkowa na gruncie pozornie podobnych przepisów art. 428 KSH i § 131 AktG, MoP 2014, Nr 7; *Ł. Zamojski*, Rejestracja spółek. Zagadnienia materialne i procesowe, Warszawa 2008; *K. Zawada*, Zaskarżanie uchwał wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz walnego zgromadzenia akcjonariuszy, w: *A. Nowicki* (red.), Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi S. Sołtysińskiemu, Poznań 2004; *A. Zieliński*, Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Komentarz, Warszawa 2007; *J.J. Zięty*, Zwołanie nadzwyczajnego walnego zgromadzenia przez akcjonariuszy w trybie art. 399 § 3 i art. 400 § 1 k.s.h. – koszty oraz obowiązki zwołujących i organów spółki, PPH 2010, Nr 8; *Ł. Żyłewski*, Miejsce odbywania zgromadzeń wspólników (walnych zgromadzeń) w spółkach kapitałowych, PPH 2000, Nr 4; *tenże*, Zwoływanie zgromadzeń wspólników (walnych zgromadzeń) w spółkach kapitałowych, cz. 1, PPH 1999, Nr 3.

Spis treści

	Nb
I. Walne zgromadzenie jako organ spółki	1–4
II. Pozycja walnego zgromadzenia w strukturze organów spółki akcyjnej	5–8
III. Uchwały walnego zgromadzenia	9–11

I. Walne zgromadzenie jako organ spółki

- 1 1. Walne zgromadzenie jest **jednym z trzech organów** spółki akcyjnej, obok **zarządu** i **rady nadzorczej**. Z KSH wynika, że wszystkie one mają charakter obligatoryjny, w tym sensie, że każdy z nich powinien funkcjonować. O ile jednak członkostwo w zarządzie i radzie nadzorczej wynika z nominacji poszczególnych

członków, to prawo udziału w walnych zgromadzeniach wynika *ex lege*. W walnym zgromadzeniu potencjalnie **udział może brać każdy akcjonariusz**, chyba że w wyjątkowych wypadkach uprawnienie to wyłącza przepis prawa (np. art. 6 § 5). Wzięcie udziału w danym zgromadzeniu wymaga jednak każdorazowo **ziszczenia się stosownych przesłanek** określonych w art. 406–406³. Zważywszy przy tym na mniejszą lub większą fluktuację akcjonariatu, **skład** uczestników poszczególnych walnych zgromadzeń często (w spółkach publicznych niemal zawsze) **różni się** nawet w zbliżonym czasie. Z art. 408 § 1 wynika, że co do zasady walne zgromadzenie jest ważne bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji, a zatem w skrajnym wypadku wystarczająca dla odbycia zgromadzenia i powzięcia na nim uchwał jest obecność jednego akcjonariusza, któremu przysługuje jedna akcja. Jednakże z ustawy bądź ze statutu może wynikać, że odbycie walnego zgromadzenia lub powzięcia na nim niektórych uchwał wymaga obecności określonej części kapitału zakładowego (tzw. kworum).

2. Walne zgromadzenie nie funkcjonuje jako stały organ spółki, lecz wymaga **2** każdorazowego **zwołania**, względnie spełnienia określonych w art. 405 § 1 przesłanek odbycia tzw. nieformalnego walnego zgromadzenia. Z zastrzeżeniem przepisów szczególnych, krąg uprawnionych do zwołania walnego zgromadzenia jest reglamentowany (art. 399 i 400). Samo zwołanie winno zaś nastąpić w przewidziany sposób, z odpowiednim wyprzedzeniem oraz poprzez zawiadomienie o tym w określonej treści (art. 402, 402¹, 402²).

3. Kodeks spółek handlowych rozróżnia walne zgromadzenie **zwyczajne i nadzwyczajne**. **3** Nie należy traktować jednak tych rodzajów zgromadzeń jako różne instytucje prawne. Zwyczajne walne zgromadzenie wyróżnia jedynie określenie w art. 395 § 2 spraw, które mogą być przedmiotem tego zgromadzenia, nakaz odbycia go przed upływem 6 miesięcy od zakończenia roku obrotowego, chyba że statut przewiduje krótszy termin (por. uw. do art. 395, Nb 7), jak i różnice w zakresie określenia uprawnionych do zwołania zgromadzenia zwyczajnego (por. art. 399) – co do zasadności wyodrębnienia zwyczajnego walnego zgromadzenia por. uw. art. 395, Nb 2. Poza tym różnicami, przepisy w **zasadzie jednolicie** określają zasady zwoływania walnych zgromadzeń, ich przebiegu, w szczególności: podejmowania uchwał, jak również zaskarżania tych uchwał. Tak samo wiążąca jest w szczególności moc uchwał powziętych na tych zgromadzeniach.

4. W jednoosobowej spółce akcyjnej **jedyny akcjonariusz** wykonuje wszystkie **4** **uprawnienia walnego zgromadzenia**, a przepisy KSH stosuje się odpowiednio (art. 303 § 1). W praktyce powszechnie używa się pojęcia walnego zgromadzenia także i dla takiego przypadku, co znajduje usprawiedliwienie, po pierwsze, w braku innego nazewnictwa w ustawie, po drugie zaś w tym, że i w spółce wieloosobowej *in casu* może dojść do sytuacji, że na jej walnym zgromadzeniu stawi się jeden tylko akcjonariusz.

II. Pozycja walnego zgromadzenia w strukturze organów spółki akcyjnej

1. Kodeks spółek handlowych, tak jak i KH, nie hierarchizuje poszczególnych **5** organów spółki. Nie jest w szczególności tak, że organem najwyższym jest walne zgromadzenie, a po drodze jeszcze rada nadzorcza jest organem wyższego stopnia niż zarząd. Odmienne czynił art. 49 zd. 1 PrSpAkR, określając walne zgromadzenie akcjonariuszy jako naczelną władzę spółki akcyjnej. Regulacji te nie powtórzono w KH, który w dodatku istotnie wzmocnił pozycję zarządu w strukturze organów

spółki akcyjnej. Zbyt daleko zmierzająca jednak ocena, że idąc za duchem czasu i naśladując rozwiązania zawarte w prawie niemieckim, Komisja Kodyfikacyjna „dokonała rewolucji w Rozdziale III pt. Władze spółki, degradując walne zgromadzenie na stanowisko podrzędne i wysuwając na czoło zarząd, tj. władzę wykonawczą” (por. *K. Wellisch*, Prawo, s. 19). W wypowiedziach piśmiennictwa z tego okresu nadal traktowano walne zgromadzenie za najwyższy (najważniejszy, zwierzchni) organ spółki (por. *A. Jakubecki*, w: *A. Jakubecki, A. Kidyba, J. Mojak, R. Skubisz*, Prawo, s. 225; *S. Janczewski*, Prawo, s. 184; *J. Namitkiewicz*, Spółka, s. 23–69, *A. Szajkowski*, Prawo, s. 646; *A. Szumański*, w: *K. Nędza, W. Pyziół, A. Szumański, J. Szwaja, I. Weiss, S. Włodyka* (red.), Prawo spółek, 1996, s. 523; *J. Szwaja*, w: *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 2, 1998, s. 644–654). Twierdzenie takie wygłaszane jest także na gruncie KSH (por. *J. Frąckowiak*, w: *Kruczalak*, Komentarz KSH, 2001, s. 638; *W. Popiołek*, w: *Strzępka*, Komentarz KSH, 2012, s. 996; *S. Sołtysiński*, w: SPP, t. 17B, 2010, s. 537–538), pomimo wprowadzenia istotnych przepisów temu się sprzeciwiających, a to w postaci odebrania walnemu zgromadzeniu na rzecz rady nadzorczej prawa powoływania członków zarządu (art. 368 § 4), a przede wszystkim wyraźnego sformułowania **zakazu wydawania przez walne zgromadzenie wiążących poleceń** zarządowi (por. art. 375¹; szerzej por. uw. do tego przepisu). Kwalifikacja taka występuje także w literaturze obcej (por. *Y. Guyon*, Droit des affaires, s. 245 i 256; *F. Semler*, w: *Kropff, Semler*, Aktiengesetz, t. 4, 1999, s. 328).

- 6 2. *De lege lata* powyższego stanowiska nie można aprobować. Analiza przepisów KSH pozwala na przyjęcie **zasady podziału władzy** w spółce akcyjnej i balansowania kompetencji jej organów, niejako na wzór demokratycznego modelu trójpodziału władzy. Walnemu zgromadzeniu przyznaje się głównie kompetencje stanowiące, zarządowi – prowadzenie spraw spółki, zaś radzie nadzorczej – uprawnienia nadzorcze. Podział ten nie jest sztywny, gdyż istnieje szereg przypadków, gdy określone uprawnienie może być przyznane z mocy statutu innemu organowi niż wskazany w ustawie (por. np. art. 337 § 3, art. 368 § 4), co jednak wynika nie z problemów z opanowaniem przez legislatora sfery kompetencji w spółce, lecz z chęci zapewnienia akcjonariuszom ukształtowania jak najbardziej efektywnego modelu funkcjonowania spółki i stworzenia wyborów co do organu posiadającego władztwo w pewnych sprawie. Poprzez regulację ustawową oraz ewentualną jej modyfikację w statucie dochodzi, a przynajmniej powinno dojść (gdy „twórczość” statutowa temu nie stanie na przeszkodzie) do jasnego określenia kompetencji poszczególnych organów oraz ich wzajemnych relacji, w szczególności możliwości wiążącego oddziaływania jednego organu na drugi. Podział kompetencji nie może też mieć charakteru absolutnego wobec obowiązku współdziałania organów w interesie spółki (obowiązek ten mocno podkreślają *S. Sołtysiński*, w: SPP, t. 17B, 2010, s. 465; *J. Szwaja*, w: *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 846). Istnieją przypadki, gdy ustawa wprost wymaga aktywności co najmniej dwóch organów spółki (por. np. art. 349 § 1). Zarazem ustawodawca przyjmuje model, w którym **delimitowane są kompetencje walnego zgromadzenia oraz rady nadzorczej**, gdyż te muszą wynikać z wyraźnego przepisu ustawy bądź opartego na ustawie postanowienia statutu, podczas gdy władztwo zarządu, przede wszystkim poprzez generalną klauzulę „prowadzenia spraw spółki” (art. 368 § 1) ma charakter otwarty, o tyle, o ile nie stanowi ingerencji w sferę kompetencji pozostałych organów (por. *S. Sołtysiński*, w: SPP, t. 17B, 2010, s. 464; *A. Szumański*, w: *S. Włodyka* (red.), Prawo, s. 519; *Szajkowski, Tarska*, Prawo, 2005, s. 667; *J. Szwaja*, w: *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 845; *Wiśniewski*, Prawo, t. 3, 1993, s. 173). W rezultacie, dalej oceniając pozycję walnego zgromadzenia w strukturze organów spółki, jego kompetencje przewidziane w ustawie lub statucie mają charakter

wyczerpujący i nie może ono ingerować w sferę innych organów spółki inaczej niż w przypadkach i w sposób określony w ustawie bądź statucie.

3. Odmiennej oceny nie uzasadniają przepisy KSH, które z jednej strony wskazują 7 na wyłączną kompetencję walnego zgromadzenie do decydowania o najważniejszych sprawach spółki, zaś z drugiej upoważniają do wiążącego oddziaływania wobec innych organów spółki. W tym pierwszym względzie podnieść należy, że walne zgromadzenie jest – z pewnymi nielicznymi wyjątkami (por. np. art. 359 § 6) – wyłącznie uprawnione w sprawie kształtowania struktury prawnej spółki, a przede wszystkim rozstrzygania o jej bycie. W szczególności walne zgromadzenie decyduje o zmianie statutu (art. 430 § 1), podwyższeniu kapitału zakładowego (art. 431 i n.), rozwiązaniu spółki (art. 397, 459 pkt 2 i 3), jej połączeniu (art. 506, 522), podziale (art. 541) albo przekształceniu (art. 563 pkt 4). Z kolei w relacji wobec innych organów spółki, walne zgromadzenie: powołuje, co do zasady, członków rady nadzorczej (art. 385 § 1, 2 i 4), ale już członków zarządu, o ile statut nie stanowi inaczej, powołuje rada nadzorcza (art. 368 § 4 zd. 1). Walne zgromadzenie może w każdym czasie odwołać lub zawiesić członka zarządu (art. 368 § 4), a jeżeli statut tego nie wyłącza – może w każdym czasie odwołać członka rady nadzorczej (art. 385 § 1 i 2). Walne zgromadzenie decyduje też o udzielaniu absolutorium członkom zarządu i rady nadzorczej (art. 393 pkt 1), jak i zatwierdzaniu sprawozdania finansowego i sprawozdania zarządu z działalności spółki (art. 393 pkt 2), jak również władne jest, na wniosek zarządu, powziąć uchwałę udzielającą zgodę na dokonanie danej czynności, jeżeli takiej zgody – w zakresie własnych kompetencji – nie wyraziła rada nadzorcza (art. 384 § 2).

Przyznanie tych uprawnień nie jest jednak przejawem przyznania walnemu zgromadzeniu naczelnej pozycji w spółce, lecz ulokowaniem w jego gestii uprawnień właściwych naturze tego organu, mających charakter stanowiący („prawodawczy”).

4. Abstrahując od niepoprawności sytuowania walnego zgromadzenia na szczycie 8 hierarchii w spółce, trzeba sobie jasno powiedzieć, że przydatność kwalifikacji tego organu mianem najwyższego jest co najwyżej znikoma, a wszelkie wypowiedzi w tym względzie stanowią bardziej refleks pewnego zakorzenienia określonych pojęć. **Decydujące znaczenie** ma bowiem to, jakie **kompetencje ustawa** oraz **statut przypisują poszczególnym organom** spółki – walnemu zgromadzeniu, zarządowi i radzie nadzorczej i jak określają relacje pomiędzy tymi organami. Poza tymi postanowieniami walne zgromadzenie nie ma innych, „większych” uprawnień, czy to w ogóle, czy to w stosunku do innych organów spółki. Jednym zdaniem – z faktu nazwania walnego zgromadzenia organem najważniejszym nie wynika, bo nie może wynikać, jakkolwiek jego dodatkowa kompetencja. Jedyne zatem w sferze faktycznej, a nie prawnej, walne zgromadzenie można uznać za najważniejszy organ spółki, gdyż ostatecznie to akcjonariusze decydują o bycie prawnym spółki i sposobie jej funkcjonowania wyrażonym w statucie. Ustalone w ten sposób zasady funkcjonowania wiążą jednak walne zgromadzenie, które nie może wykroczać poza wyznaczone granice.

III. Uchwały walnego zgromadzenia

1. Walne zgromadzenie wyraża swoją wolę poprzez podejmowanie **uchwał** bądź 9 decyzji jedyne go akcjonariusza spółki jednoosobowej (por. art. 303, Nb 7). W danym wypadku stanowisko zgromadzenia może być pozytywne (gdy poweźmie uchwałę) bądź negatywne (gdy uchwała nie zapadnie, w szczególności wobec niezyskania większości głosów). W celu ustalenia woli zgromadzenia i braku manipulowania sposobem głosowania, niezależnie od przewidywań co do wyniku głosowania

postulować należy, aby głosowanie zawsze odbywało się „za” daną sprawą, tj. w sprawie udzielenia absolutorium, a nie w sprawie odmowy jego udzielenia, czy też w sprawie wyrażenia zgody na zbycie przedsiębiorstwa, a nie w sprawie odmowy wyrażenia zgody na zbycie. Problem ten staje się istotny m.in. w kontekście koncepcji tzw. uchwały negatywnej. Zgodnie z tą koncepcją, **brak powzięcia uchwały** z uwagi na **nieuzyskanie wymaganej większości głosów** jest postrzegany jako negatywne przesądzenie określonej kwestii, której przypisać należy walor uchwały. Rozważania w tym względzie prowadzone są w celu udzielenia odpowiedzi na pytanie, **czy jest możliwe zaskarżenie** takiej uchwały negatywnej, tak jak uchwały powziętej. Generalnie, konstrukcję **tzw. uchwały negatywnej**, zwłaszcza gdyby miała ona stanowić przedmiot zaskarżenia przed sądem, **należy zdecydowanie odrzucić** (por. w tym względzie uw. do art. 422, pkt I.D).

10 2. Tradycyjnym dylematem doktryny prawa cywilnego jest **ocena charakteru prawnego uchwał** kolegialnych organów osób prawnych, w szczególności: czy można im przypisać walor czynności prawnej. Trafne jest pośrednie stanowisko, które uzależnia charakter prawny uchwał w zależności od skutków, jakie one wywołują, w szczególności kwalifikuje uchwały mianem **czynności prawnej** jedynie wówczas, **gdy mają na celu powstanie, zmianę lub zniesienia stosunku cywilnoprawnego** (por. szerzej uw. przed art. 368, Nb 21–24). Skądinąd trafne jest stwierdzenie, że dla samych spółek, ich kontrahentów i sądów ważne jest nie tyle rozstrzygnięcie o „charakterze ontologicznym”, czym jest uchwała walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, ile wskazanie, jakim przepisom podlega i jakie wywołuje skutki (por. *J. Szwaja*, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 864). Istotna też jest możliwość zaskarżenia uchwał walnego zgromadzenia, której ustawodawca nie uzależnia od charakteru danej uchwały i skutków, jakie ona może wywoływać. Ustawodawca nie rozstrzyga, czy uchwały są czynnościami prawnymi, a przedmiotem zaskarżenia może być każda uchwała, nawet gdyby istniała zgoda doktryny i orzecznictwa, że nie stanowi ona czynności prawnej. Skutki uchwał są zaś różne, w zależności od przedmiotu uchwały. Uchwały walnego zgromadzenia mogą bowiem wywoływać skutki jedynie w stosunku wewnętrznym, ale podejmowane są też uchwały powodujące bezpośrednio bądź pośrednio skutki cywilnoprawne w stosunkach zewnętrznych spółki (por. *J. Szwaja*, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 866). Zarazem uchwały wywołujące skutki zewnętrzne mają oczywiście i skutek wewnętrzny, przez co nie jest możliwe dokonanie wyraźnego rozróżnienia uchwał skutkujących „wewnątrz” i na „zewnątrz” spółki. Brak też podstaw do przyjęcia, że czynnością prawną miałyby być jedynie uchwały wywołujące (także) skutki zewnętrzne.

11 3. Walor czynności prawnej można przypisać:

- 1) uchwałąm wywołującym **bezpośredni skutek w wymiarze zewnętrznym**, niezależnie od występujących równolegle skutków wewnętrznych. Zaliczyć tu należy przede wszystkim: uchwałę o rozwiązaniu spółki (art. 397, 459 pkt 2), uchwałę zapobiegającą rozwiązaniu spółki (art. 460 § 1) – por. *M. Michalski*, w: SPP, t. 17B, 2010, s. 854 i n.; *Z. Radwański*, w: SPP, t. 2, 2008, s. 183; *J. Szwaja*, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 866, uchwałę o powołaniu, odwołaniu lub zawieszeniu członka organu spółki. Walor taki należy także przypisać uchwale, która w trybie art. 17 § 2 potwierdza czynność prawną spółki dokonaną bez wymaganej ustawowo zgody walnego zgromadzenia;
- 2) uchwałąm, które jakkolwiek nie bezpośrednio, to jednak również – wspólnie z innymi czynnościami – wywołują skutek w sferze zewnętrznej spółki. Wymienić tu należy uchwałę, którą opisuje art. 17 § 1 jako wyrażającą zgodę na czynność

spółki, w sytuacji gdy obowiązek uzyskania zgody wynika z ustawy; uchwała ta stanowi zatem **przesłankę ważności** czynności reprezentacyjnej. Należą tu także uchwały o połączeniu, podziale czy przekształceniu spółki (art. 506, 541, 563 pkt 6), które wymagają jeszcze wpisu do rejestru. Podejmowane są też uchwały, które zasadniczo skierowane są na skutki wewnętrzne spółki, jednakże mogą w danym wypadku stanowić podstawę stosunków prawnych z osobami trzecimi, np. uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego, z której wynika możliwość objęcia akcji także przez osoby trzecie;

- 3) części uchwał o wymiarze **czysto wewnętrznym, np.** o udzieleniu absolutorium członkom organów spółki, o przyznaniu im wynagrodzenia, podziale zysku.

Wyróżnić też można uchwały, które wywołują pewne skutki w sferze spółki (np. organizacyjne), brak jednak podstaw do przypisania im waloru czynności prawnej, np. zatwierdzające sprawozdania zarządu z działalności spółki, uchwalające regulamin walnego zgromadzenia.

Wreszcie, bywają podejmowane uchwały, które nie wywołują jakichkolwiek realnych skutków, czyli wspomniane wyżej podziękowania za pracę piastunom organów spółki, apele, dezyderaty czy wezwania do czynów społecznych (por. *Z. Radwański*, w: *SPP*, t. 2, 2008, s. 183).

Art. 393. [Kompetencje walnego zgromadzenia]

Uchwały walnego zgromadzenia, poza innymi sprawami wymienionymi w niniejszym dziale lub w statucie, wymaga:

- 1) **rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów spółki z wykonania przez nich obowiązków;**
- 2) **postanowienie dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru;**
- 3) **zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;**
- 4) **nabycie i zbycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości, chyba że statut stanowi inaczej;**
- 5) **emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i emisja warrantów subskrypcyjnych, o których mowa w art. 453 § 2;**
- 6) **nabycie własnych akcji w przypadku określonym w art. 362 § 1 pkt 2 oraz upoważnienie do ich nabywania w przypadku określonym w art. 362 § 1 pkt 8;**
- 7) **zawarcie umowy, o której mowa w art. 7.**

Spis treści

	Nb		Nb
I. Uwagi ogólne	1–2	D. Kompetencje walnego zgromadzenia podlegające wyłączeniu w statucie	9
II. Przegląd ogółu kompetencji walnego zgromadzenia	3–10	E. Kompetencje przyznane w statucie	10
A. Uwagi wstępne	3–6		
B. Kompetencje wyłączne walnego zgromadzenia	7	III. Kompetencje walnego zgromadzenia określone w art. 393 KSH	11–49
C. Kompetencje współdzielone walnego zgromadzenia	8		

A. Rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań oraz udzielanie absolutorium członkom organów spółki . . .	11	wieczystego lub udziału w nieruchomości	29–38
B. Postanowienie o roszczeniach o naprawienie szkód wyrządzonych spółce	12–17	F. Wyrażenie zgody na emisję obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i emisja warrantów subskrypcyjnych	39–46
D. Wyrażanie zgody na zbycie bądź wydzierżawienie przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części albo na ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego . . .	18–28	a. Obligacje	39–43
E. Wyrażanie zgody na nabycie lub zbycie nieruchomości, użytkowania		b. Warranty subskrypcyjne	44–46
		G. Wyrażanie zgody na nabycie akcji własnych spółki oraz udzielanie upoważnienia do ich nabycia	47–48
		H. Umowy koncernowe	49

I. Uwagi ogólne

- 1 1. Komentowany przepis **odpowiada dawnemu** art. 388 KH, jednakże **odmiennie określa niektóre kompetencje** walnego zgromadzenia, jak również **wprowadza nowe**. Część modyfikacji powiększa uprawnienia walnego zgromadzenia, część zaś je ogranicza.

W sposób szerszy art. 393 odnosi się do przedsiębiorstwa, zastrzegając wymóg zgody walnego zgromadzenia nie tylko na zbycie całości przedsiębiorstwa, lecz także jego zorganizowanej części i do obydwu tych kategorii odnosi też obciążenie ograniczonym prawem rzeczowym, podczas gdy KH wskazywał tu jedynie ustanowienie prawa użytkowania.

W zakresie dotyczącym nieruchomości, o ile uprzednio uchwały walnego zgromadzenia wymagało tylko zbycie nieruchomości fabrycznych spółki, to obecnie art. 393 pkt 4 szeroko obejmuje wszelkie nieruchomości, udział w nieruchomości, jak i prawo wieczystego użytkowania, a przy tym wskazuje na konieczność powzięcia uchwały tak dla zbycia, jak i nabycia tych praw. Zarazem art. 393 pkt 4 został sformułowany w sposób dyspozytywny, gdyż statut może wyłączyć bądź ograniczyć jego obowiązywanie.

Ograniczeniu uległy kompetencje walnego zgromadzenia w przypadku emisji obligacji, gdyż uchwała wymagana jest dla wyemitowania obligacji zamiennych na akcje lub obligacji z prawem pierwszeństwa.

Nowymi kompetencjami walnego zgromadzenia są natomiast: wyrażanie zgody na emisję przez spółkę wariantów subskrypcyjnych, nabycie przez spółkę akcji własnych w przypadku określonym w art. 362 § 1 pkt 2, udzielanie upoważnienia do nabywania akcji własnych w przypadku określonym w art. 362 § 1 pkt 8, jak również wyrażanie zgody na zawarcie umowy o zarządzanie spółką zależną. Część tych zmian wynika z pierwotnego brzmienia KSH, a część wprowadzono w ramach jedynej, jak dotąd, nowelizacji komentowanego przepisu dokonanej ustawą z 15.12.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 229, poz. 2276).

- 2 2. Znaczenie art. 393 nie ogranicza się tylko do określenia kompetencji walnego zgromadzenia wyraźnie w przepisie tym wymienionych. Z jego brzmienia wynika bowiem **prawna podstawa zastrzeżenia w statucie dodatkowych spraw** należących do rozstrzygnięcia przez zgromadzenie (szerzej por. Nb 4).

II. Przegląd ogółu kompetencji walnego zgromadzenia

A. Uwagi wstępne

- 3 1. Kompetencje walnego zgromadzenia mają rozległy zakres i zróżnicowany charakter, jak również dotyczą szeregu różnych kwestii. W różny sposób można

je też klasyfikować. Interesujący podział przedstawił A. Kidyba (Komentarz KSH, t. 2, 2014, s. 572–574), wymieniając kompetencje: w zakresie **reprezentacji spółki**, w zakresie **kształtowania struktury spółki, nadzorcze, informacyjne, do decydowania o dalszym bycie spółki**. Wskazując z kolei kryterium podziału kompetencji w postaci źródła ich obowiązywania oraz tego, czy zastrzeżono je z w sposób bezwzględnie wiążący, należy wyróżnić:

- 1) **kompetencje wyłączne zgromadzenia** (por. pkt B),
- 2) **kompetencje współdzielone walnego zgromadzenia** (por. pkt C),
- 3) **kompetencje walnego zgromadzenia podlegające wyłączeniu w statucie** (por. pkt D),
- 4) **kompetencje walnego zgromadzenia przyznane w statucie** (por. pkt E).

2. Źródłem kompetencji walnego zgromadzenia może więc być albo przepis ustawy 4 albo postanowienie statutu. Gdy idzie o władztwo ustawowe, sprawy leżące w gestii walnego zgromadzenia, poza analizowanym art. 393, nie są usystematyzowane, co zresztą jest zabiegiem słusznym, gdyż powinny być przewidziane w ramach danej instytucji prawnej, a nie sztucznie wyciągane przed nawias.

Kompetencje statutowe zwykle znajdują w mniej lub bardziej wyraźny sposób **umocowanie w ustawie**, która zezwala na przyznanie walnemu zgromadzeniu prawa decydowania w określonych sprawach spółki; ogólne umocowanie zawiera tu art. 393 *in principio*. Statut nie może jednak rozszerzyć kompetencji walnego zgromadzenia z naruszeniem ustawowych kompetencji innych organów spółki. Nadto, ograniczeniem regulacji statutowej są postanowienia art. 304 § 3 i 4, co oznacza, że statut może zawierać postanowienia odmienne, niż przewiduje ustawa, jeżeli ustawa na to zezwala (§ 3). Statut może też zawierać dodatkowe postanowienia, chyba że z ustawy wynika, że przewiduje ona wyczerpujące uregulowanie albo dodatkowe postanowienie statutu jest sprzeczne z naturą spółki akcyjnej lub dobrymi obyczajami (§ 4). Dokonany w dalszych uwagach (pkt B–E) przegląd kompetencji walnego zgromadzenia pozwala na twierdzenie o stosunkowo **znacznej elastyczności** w możliwości określenia uprawnień tego organu w danej spółce. W zależności od struktury akcjonariatu, rozmiaru zamierzonej, a następnie prowadzonej działalności, jak i zdolności do odbywania walnych zgromadzeń bez uprzedniego ich zwoływania (por. art. 405 § 1) akcjonariusze mogą w zróżnicowany sposób ukształtować pozycję walnego zgromadzenia w spółce. Odwołując się do modeli najbardziej skrajnych, możliwe jest przyjęcie wersji minimalistycznej, w której walne zgromadzenie posiada przede wszystkim lub nawet wyłącznie tylko kompetencje przyznane w ustawie, a nawet część kompetencji ustawowych – tam, gdzie to dozwolone – zostanie wyłączona. Na przeciwnym biegunie dopuszczalne jest szerokie ukształtowanie kompetencji walnego zgromadzenia poprzez zastrzeżenie na jego rzecz licznych dodatkowych spraw, włącznie z powoływaniem członków zarządu oraz wyrażaniem zgody na szereg innych czynności spółki niż te, które określa art. 393. Wybór jednego z tych modeli wiąże się jednocześnie z określeniem ewentualnych dodatkowych uprawnień rady nadzorczej. W praktyce zdecydowana większość statutów spółek akcyjnych zawiera postanowienia przewidujące obowiązek uzyskania przez spółkę (czyli w istocie przez zarząd) zgody innych organów na dokonywanie czynności uznanych za istotne dla spółki, a jedynie kwestią wyboru w danym wypadku jest to, czy tego rodzaju ośrodkiem współdecyzyjnym mianować walne zgromadzenie czy radę nadzorczą. Poza spółkami zamkniętymi, organem działającym sprawniej jest rada nadzorcza.

Rozróżnienie spraw przyznanych walnemu zgromadzeniu na podstawie ustawy oraz na mocy statutu ma znaczenie w tych wypadkach, gdy uchwała zgromadzenia jest

wymagana do dokonania czynności przez spółkę. Jeżeli obowiązek powzięcia uchwały zastrzega ustawa, art. 17 § 1 stanowi, że **czynność prawna** dokonana **bez wymaganej uchwały** jest **nieważna**. Zarazem art. 17 § 2 stwierdza, że **zgoda** może być wyrażona **przed złożeniem oświadczenia** przez spółkę albo **po jego złożeniu, nie później** jednak niż w **ciągu 2 miesięcy** od dnia złożenia oświadczenia przez spółkę. **Potwierdzenie** wyrażone po złożeniu oświadczenia ma **moc wsteczną** od chwili dokonania czynności prawnej. Skutki dokonania czynności przez spółkę akcyjną bez wymaganej **wyłącznie przez statut** zgody walnego zgromadzenia określa natomiast art. 17 § 3 – posłużenie się w tym przepisie zwrotem „wyłącznie” jest konsekwencją bardzo częstej, niestety, praktyki „przepisywania” ustawy do statutu. W takim wypadku **czynność** prawna dokonana bez takiej zgody jest **ważna**, co jednak **nie wyklucza odpowiedzialności członków zarządu** wobec spółki z tytułu naruszenia umowy spółki – końcowa część powołanego przepisu jednoznacznie wskazuje na to, że jego norma ograniczona jest wyłącznie do członków zarządu, bezzasadnie nie obejmując innych reprezentantów spółki (szerzej por. uw. do art. 17).

- 5 3. Przepisy KSH wyrażają model, w którym delimitowane są kompetencje walnego zgromadzenia oraz rady nadzorczej, gdyż te muszą wynikać z wyraźnego przepisu ustawy bądź opartego na ustawie postanowienia statutu, podczas gdy władztwo zarządu, przede wszystkim poprzez generalną klauzulę „prowadzenia spraw spółki” (art. 368 § 1 KSH) ma charakter otwarty, o tyle, o ile nie stanowi ingerencji w sferę kompetencji pozostałych organów. Kompetencje walnego zgromadzenia przewidziane w ustawie lub statucie mają charakter wyczerpujący i nie może ono ingerować w sferę innych organów spółki inaczej niż w przypadkach i w sposób określony w ustawie bądź statucie (por. uw. przed art. 393, Nb 6).

Oznacza to zarazem konieczność ścisłej wykładni przepisów ustawy oraz postanowień statutu określających kompetencję walnego zgromadzenia. W szczególności, w wypadkach gdy przedmiotem uchwały jest wyrażenie zgody na dokonanie czynności przez spółkę, wykluczona jest rozszerzająca interpretacja, która rozciągałaby zakres ograniczenia zarządu w sferze prowadzenia spraw spółki i jej reprezentacji. Takie podejście zaprezentowano szczególnie w uchw. SN z 21.2.2008 r. (III CZP 137/07, OSNC 2009, Nr 1, poz. 10, s. 47) oraz wyr. SN z 6.2.2009 r. (IV CSK 271/08, Legalis). Twierdzeniu temu nie przeczy uchw. SN z 22.10.2010 r. (II CZP 69/10, OSN 2011, Nr 5, poz. 54), w której przyjęto, że: „Umowa sprzedaży prawa użytkowania gruntu i własności wzniesionych na niej budynków zawarta między spółką kapitałową i jej prokurentem jako kupującym, w której znacznie zaniżono cenę sprzedaży, jest inną podobną umową w rozumieniu art. 15 § 1 KSH”). Wywody SN mieściły się bowiem w zakresie nieostrego pojęcia innej podobnej umowy, które – siłą rzeczy – musi być poddane wykładni.

- 6 4. Obowiązek powzięcia uchwały walnego zgromadzenia może *in casu* wynikać z więcej niż jednej podstawy prawnej, gdy np. spółka zamierza wnieść do innej spółki aport w postaci nieruchomości, a potrzeba uzyskania zgody na tę czynność wynika zarówno z dotyczącego zbywania nieruchomości art. 393 pkt 4, jak i ewentualnego postanowienia statutu, które zastrzega uchwałę walnego zgromadzenia dla objęcia udziałów lub akcji w innej spółce i pokrycia ich wkładem niepieniężnym. W tego rodzaju wypadkach uchwała musi spełniać wszystkie warunki zastrzeżone w tak powstałej kumulacji podstaw, w szczególności najdalej idący wymóg co do większości głosów i ewentualnego kworum.

B. Kompetencje wyłączne walnego zgromadzenia

1. Do spraw, które należą do **wyłącznej kompetencji** walnego zgromadzenia i statut 7 nie może ich wyłączyć bądź ograniczyć władztwa tego organu, stosownie do przepisów KSH należą:

- 1) zatwierdzenie czynności założycieli lub pełnomocnika spółki w organizacji (art. 323 § 2 i 3);
- 2) zatwierdzenie sprawozdania likwidacyjnego spółki w organizacji (art. 326 § 4);
- 3) upoważnienie zarządu do określenia terminów wpłat na akcje (art. 330 § 1 zd. 2);
- 4) powzięcie uchwały o podziale zysku albo o pokryciu straty (art. 347 § 1 i art. 395 § 2 pkt 2);
- 5) ustalenie dnia dywidendy i terminu wypłaty dywidendy w spółce publicznej (art. 348 § 3);
- 6) upoważnienie rady nadzorczej do ustalenia, że wynagrodzenie członków zarządu obejmuje również prawo do określonego udziału w zysku rocznym spółki (art. 378 § 2);
- 7) powołanie pełnomocnika reprezentującego spółkę w umowie lub sporze z członkiem zarządu (art. 379);
- 8) powzięcie uchwały udzielającej zgody na dokonanie określonej czynności przez zarząd spółki, w razie odmówienia wymaganej zgody przez radę nadzorczą (art. 384 § 2);
- 9) wybór członków rady nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami, na wniosek akcjonariuszy reprezentujących co najmniej 1/5 kapitału zakładowego (art. 385 § 3–9);
- 10) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy (art. 393 pkt 1);
- 11) udzielenie absolutorium członkom organów spółki z wykonania przez nich obowiązków (art. 393 pkt 1);
- 12) postanowienie dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru (art. 393 pkt 2);
- 13) wyrażenie zgody na zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego (art. 393 pkt 3);
- 14) wyrażenie zgody na nabycie dla spółki jakiegokolwiek mienia, za cenę przewyższającą 1/10 wpłaconego kapitału zakładowego, od założyciela lub akcjonariusza, od spółki dominującej albo spółki lub spółdzielni zależnej albo dla spółki lub spółdzielni zależnej od założyciela lub akcjonariusza spółki, zawarte przed upływem 2 lat od zarejestrowania, chyba że nabycie mienia następuje na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych, o postępowaniu likwidacyjnym, upadłościowym i egzekucyjnym oraz do nabycia papierów wartościowych i towarów na rynku regulowanym (art. 394 § 1, 2 i 4);
- 15) wyrażenie zgody na emisję obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i emisja warrantów subskrypcyjnych, o których mowa w art. 453 § 2 (por. art. 393 pkt 5);
- 16) wyrażenie zgody na nabycie własnych akcji w przypadku określonym w art. 362 § 1 pkt 2 oraz upoważnienie do ich nabywania w przypadku określonym w art. 362 § 1 pkt 8 (por. art. 393 pkt 6);
- 17) wyrażenie zgody na zawarcie umowy, o której mowa w art. 7 (por. art. 393 pkt 7);
- 18) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego grupy kapitałowej (art. 395 § 5);

- 19) rozstrzygnięcie o użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego (art. 396 § 5);
- 20) powzięcie uchwały dotyczącej dalszego istnienia spółki, jeżeli bilans sporządzony przez zarząd wykaże stratę przewyższającą sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz 1/3 kapitału zakładowego (art. 397);
- 21) powzięcie uchwały w sprawie poniesienia kosztów zwołania i odbycia walnego zgromadzenia na podstawie upoważnienia sądu (art. 401 § 1 i 2);
- 22) uchwalenie wniosku o zwołanie nadzwyczajnego walnego zgromadzenia (art. 404 § 2);
- 23) zarządzanie przerwy w obradach walnego zgromadzenia (art. 408 § 2);
- 24) wyrażenie zgody na usunięcie lub zmianę kolejności spraw zamieszczanych w porządku obrad zgromadzenia (art. 409 § 2);
- 25) powzięcie uchwały o przymusowym wykupie akcji (art. 418 § 1);
- 26) powzięcie uchwały o przymusowym odkupie akcji (art. 418¹ § 1);
- 27) ustanowienie pełnomocnika spółki w sporze dotyczącym uchylenia lub stwierdzenia nieważności uchwały (art. 426 § 1);
- 28) upoważnienie rady nadzorczej do ustalenia jednolitego tekstu statutu lub wprowadzenia innych zmian o charakterze redakcyjnym (art. 430 § 5);
- 29) powzięcie uchwały o pozbawieniu akcjonariuszy prawa poboru akcji w całości lub części (art. 433 § 2);
- 30) wyrażenie zgody na wyłączenie lub ograniczenie przez zarząd prawa poboru dotyczącego akcji emitowanych w związku z podwyższeniem kapitału zakładowego w granicach kapitału docelowego (art. 447 § 1);
- 31) powzięcie uchwały o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego (art. 448 § 1);
- 32) powzięcie uchwały o rozwiązaniu spółki lub przeniesieniu siedziby spółki za granicę (art. 459 pkt 2);
- 33) powzięcie uchwały zapobiegającej wykreśleniu spółki akcyjnej z rejestru (art. 460 § 1);
- 34) zatwierdzenie sprawozdania likwidatorów (art. 476 § 1);
- 35) powzięcie uchwały w sprawie połączenia spółki (art. 506 i 522);
- 36) powzięcie uchwały w sprawie transgranicznego połączenia spółki (art. 506 w zw. z art. 516¹);
- 37) powzięcie uchwały w sprawie podziału spółki (art. 541);
- 38) powzięcie uchwały o przekształceniu spółki (art. 562 § 1).

Kompetencję walnego zgromadzenia mogą też przewidywać przepisy pozakodeksowe (por. np. art. 91 ust. 4 OferPubLIU dla zniesienia dematerializacji akcji).

C. Kompetencje współdzielone walnego zgromadzenia

8 1. Kolejną kategorię stanowią kompetencje, które walnemu zgromadzeniu **przyznaje ustawa**, jednakże władztwo tego organu nie ma charakteru bezwzględnie, gdyż ustawa zastrzega **wyjątki** od załatwiania danej sprawy przez zgromadzenie, w szczególności przewidując równoległą kompetencję innego organu, względnie zastrzegając możliwość odwołania się do **sądu rejestrowego**. Możliwe jest też, że **uregulowanie** danej **kwestii wynika** już ze **statutu**. Należy tu wymieść:

- 1) wyrażenie zgody na zawarcie przez spółkę umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z członkiem zarządu lub rady nadzorczej, prokurentem, likwidatorem albo na rzecz którejkolwiek z tych osób, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 15 § 1);
- 2) ustalanie terminów i wysokości wpłat na akcje, z tym że może to czynić także statut albo uchwała walnego zgromadzenia (art. 330 § 1 zd. 1);

- 3) umorzenie akcji (art. 359 § 2), z zastrzeżeniem przypadków gdy umorzenia dokonuje zarząd (art. 363 § 5, art. 418 § 4 zd. 1);
- 4) odwołanie członków zarządu lub ich zawieszenie (art. 368 § 4), z tym że uprawnienia te, o ile statut nie stanowi inaczej, przysługują również radzie nadzorczej (art. 368 § 4, art. 383 § 1), zaś statut może przyznać prawo do odwoływania członków zarządu – zamiast rady nadzorczej – innej osobie; nie może jednak pozbawiać tych kompetencji walnego zgromadzenia;
- 5) powzięcie uchwały o powołaniu biegłego dla wyceny nienotowanych na rynku regulowanym akcji wykupywanych w związku z istotną zmianą przedmiotu działalności; w braku tej uchwały zarząd może wystąpić do sądu rejestrowego (art. 417 § 1);
- 6) powzięcie uchwały o powołaniu biegłego dla wyceny akcji będących przedmiotem przymusowego wykupu; w braku tej uchwały zarząd może wystąpić do sądu rejestrowego (art. 417 § 1 w zw. z art. 418 § 3 zd. 1);
- 7) uchwalenie zmiany statutu spółki (art. 445 § 1), za wyjątkiem przypadków, gdy zmiana ta wiąże się z obniżeniem kapitału zakładowego uchwalanego przez zarząd (art. 359 § 7, art. 363 § 5, art. 418 § 4 zd. 1);
- 8) powzięcie uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego innym niż podwyższenie w ramach kapitału docelowego (art. 430 § 1, art. 432 i 442 § 2, a także art. 444 i n.);
- 9) powzięcie uchwały o obniżeniu kapitału zakładowego (art. 360 § 1 KSH); z zastrzeżeniem przypadków gdy obniżenia dokonuje zarząd (art. 359 § 7, art. 363 § 5, art. 418 § 4 zd. 1);
- 10) uchwalanie wskazań dla likwidatorów, chyba że ustanowił ich sąd (art. 468 § 2).

D. Kompetencje walnego zgromadzenia podlegające wyłączeniu w statucie

1. Trzecia grupa uprawnień **walnego zgromadzenia**, to kompetencje przysługujące **9** *ex lege*, których **wykonywanie może wyłączyć postanowienie statutu** (wyjątkowo: uchwała walnego zgromadzenia). Wskazać tu należy możliwość:

- 1) powołania i odwołania członków rady nadzorczej, chyba że statut stanowi inaczej (art. 385 § 1 i 2);
- 2) uchwalenia regulaminu rady nadzorczej, chyba że statut stanowi inaczej (art. 391 § 3);
- 3) przyznania wynagrodzenia członkom rady nadzorczej i określenie jego wysokości, chyba że statut stanowi inaczej (art. 392 § 1);
- 4) wyrażenia zgody na nabycie i zbycie nieruchomości, użytkownika wieczystego lub udziału w nieruchomości, chyba że statut stanowi inaczej (art. 393 pkt 4);
- 5) powzięcia uchwały wyrażającej zgodę na subemisję akcji spółki, chyba że statut lub uchwała walnego zgromadzenia stanowią inaczej (art. 433 § 3–5);
- 6) powołania likwidatorów, chyba że statut stanowi inaczej (art. 463 § 1).

E. Kompetencje przyznane w statucie

1. Gdy idzie o kompetencje, które walnemu zgromadzeniu może – na podstawie **10** wyraźnego upoważnienia ustawowego – przyznać **statut**, należy wymienić:

- 1) wyrażanie zgody na rozporządzanie akcjami imiennymi, jeżeli statut przewiduje, że zgodę spółki udziela się poprzez uchwałę walnego zgromadzenia (art. 338 § 2);
- 2) wyrażanie zgody na przyznanie prawa głosu zastawnikowi lub użytkownikowi akcji imiennej, jeśli statut tak stanowi (art. 340 § 2);
- 3) ustalanie dnia dywidendy w spółce niepublicznej (art. 348 § 2 zd. 2);
- 4) powoływanie członków zarządu, jeżeli statut tak stanowi (art. 368 § 4);

5) udzielanie członkowi zarządu zezwolenia na działalność konkurencyjną lub uczestniczenie w spółce konkurencyjnej, jeżeli walne zgromadzenie powołuje członków zarządu bądź gdy statut przyznaje walnemu zgromadzeniu kompetencję w omawianym względzie (art. 380 § 1 i 2).

Prócz tego, statuty spółek często przyznają walnemu zgromadzeniu szereg kompetencji w **sprawach wyraźnie nienazwanych w KSH**, jak np. wyrażanie zgody na zaciąganie zobowiązań lub rozporządzenia prawem o określonej wartości, zaciągania kredytów, udzielania poręczeń, wystawiania weksli, zatwierdzania planów rocznych i wieloletnich, emisji innych papierów wartościowych niż określone w art. 393 pkt 5 czy te, które wymagają oznaczenia w statucie na podstawie art. 304 § 2 pkt 1, itp. Podstawę prawną w tych wypadkach stanowi art. 393 *in principio*, z którego wynika możliwość zastrzeżenia w statucie spraw, dla których wymagana jest uchwała walnego zgromadzenia nieprzewidziana w ustawie.

III. Kompetencje walnego zgromadzenia określone w art. 393 KSH

A. Rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań oraz udzielanie absolutorium członkom organów spółki

11 1. Wymienione w art. 393 pkt 1 sprawy dotyczące rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, jak również udzielenia absolutorium członkom organów spółki, należą do wyłącznej kompetencji walnego zgromadzenia. Ich znaczenie dla spółki powoduje zarazem, że mogą być one przedmiotem obrad tylko **zwyczajnego walnego zgromadzenia** (art. 395 § 2 pkt 1) – szerzej por. uw. do art. 395, pkt VI i IX.

B. Postanowienie o roszczeniach o naprawienie szkód wyrządzonych spółce

12 1. Zakres art. 393 pkt 2 należy ocenić krytycznie. Jest on wręcz szkodliwy w kwestii najbardziej istotnej, tj. w zakresie, w jakim wymaga uzyskania zgody walnego zgromadzenia na dochodzenie roszczeń, zwłaszcza przeciwko byłym funkcjonariuszom spółki. Wymaganie powzięcia uchwały w tym względzie jest archaizmem i nie odpowiada współczesnym realiom funkcjonowania spółek, zwłaszcza publicznych. Potrzeba uzyskania aprobaty walnego zgromadzenia stanowi istotne utrudnienie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przez spółkę, czy wręcz czyni to niemożliwym, gdy osoba mająca być pociągnięta do odpowiedzialności jest „chroniona” przez grupę akcjonariuszy reprezentujących głosy pozwalające na zablokowanie powzięcia uchwały. Jest to nie do pogodzenia z taktyką dochodzeń roszczeń odszkodowawczych, skoro zapowiadając proces i jeszcze pozwalając na debatę na forum walnego zgromadzenia, oferuje się potencjalnemu pozwanemu informacje o zamiarze wytoczenia powództwa, przedmiocie roszczenia, niekiedy wręcz i argumentacji, dając czas na przygotowanie się do obrony, a nawet na działania utrudniające przyszłe zaspokojenie się spółki. Regulacja ta jest właściwa raczej czasom, w których obowiązujące kodeksy honorowe wymagały umówienia warunków pojedynku przez sekundantów. Tymczasem w sprawach z tytułu wyrządzenia szkody spółce przez jej funkcjonariuszy jak najszybciej powinno przedsięwziąć się zdecydowane kroki prawne, a ustawodawca powinien jedynie określić, czy z zastrzeżeniem art. 379 § 1 pozostawić to w kompetencji zarządu, czy też przyznać władztwo radzie nadzorczej, skoro członkowie zarządu mogą pozostawać w konflikcie interesów także w stosunku do byłych funkcjonariuszy spółki. Przepis art. 393 pkt 2 stwarza też problem dla wizerunku spółek publicznych, wynikający już z faktu zamieszczenia w porządku obrad sprawy wskazującej na wystąpienie nieprawidłowości w spółce.

Zasadne byłyby więc **ograniczenie przepisu** do czynności, których dokonanie wpływałoby lub mogłoby wpłynąć niekorzystnie na majątek spółki, tj. wszelkich **czynności rozporządzających roszczeniem odszkodowawczym**, np. zwolnienia z długu, zrzeczenia się roszczenia, ugody.

2. Artykuł 393 pkt 2 nie wskazuje wprost, że dotyczy on szkody wyrządzonej spółce, 13 wynika to jednak ze zwrotu dotyczącego powstania szkody przy zawiązaniu spółki bądź sprawowaniu zarządu lub nadzoru nad nią. Z takiego zakresu przedmiotowego wynika, że wszelkie inne roszczenia odszkodowawcze spółki poddane są wyłącznej decyzji zarządu, wyjątkowo: rady nadzorczej w wypadku określonym w art. 379 § 1.

3. Obowiązek powzięcia uchwały dotyczy przede wszystkim roszczeń wynikających 14 z przepisów o spółce akcyjnej zawartych w rozdziale 8 „Odpowiedzialność cywilnoprawna”, tzn. art. 480 (naruszenie zasad tworzenia spółki), art. 481 (zastrzeżenie rażących korzyści), art. 483 (odpowiedzialność za sprawowanie zarządu lub nadzoru). Artykuł 393 pkt 2 stosuje się także do tych roszczeń o naprawienie szkody określonej w tym przepisie, które oparte są na podstawie art. 415 i n. lub art. 471 KC (por. *W. Popiołek*, w: *Strzępka*, Komentarz KSH, 2012, s. 997; *J. Szwaja*, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 874, którzy ogólnie wskazują na roszczenia przeciwko członkom zarządu lub rady nadzorczej). Uchwała walnego zgromadzenia powinna być także powzięta dla dochodzenia roszczenia wynikającego z art. 4a ust. 2 RachU (odpowiedzialność za należyte sporządzenie sprawozdań finansowych).

4. Przepis art. 393 pkt 2 dotyczy **roszczeń cywilnoprawnych**. Bez znaczenia jest to, 15 czy stanowią one już przedmiot **postępowania**: sądowego, polubownego, względnie powództwa cywilnego (adhezyjnego) w postępowaniu karnym (por. *J. Szwaja*, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 874, który raczej teoretycznie wymienia także postępowanie administracyjne), czy też sprawa ma miejsce jeszcze na **etapie przedsądowym**. Zgoda walnego zgromadzenia nie jest wymagana natomiast dla składania doniesień o przestępstwach popełnionych na szkodę spółki, wzięcia udziału w postępowaniu karnym w charakterze oskarżyciela posiłkowego lub oskarżyciela prywatnego (por. *J. Szwaja*, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 874), jak również czynności niemających charakteru procesowego, niestanowiących zarazem rozporządzenia roszczeniem, np. wystosowania wezwania do zapłaty.

5. W komentowanym przepisie nie przesądzono, o czym konkretnie miałyby 16 stanowić uchwała walnego zgromadzenia. Jest on sformułowany bardzo szeroko, bez jakiegokolwiek ograniczenia przedmiotowego co do czynności, które miałyby być objęte zakresem zgody, a zatem obejmuje np. wytoczenie powództwa, jego ograniczenie lub cofnięcie, zrzeczenie się roszczenia, zawarcie ugody sądowej, zawieszenie postępowania na wniosek stron, wszczęcie egzekucji, zawieszenie egzekucji na wniosek stron, cofnięcie wniosku o dokonanie określonych zajęć egzekucyjnych, cofnięcie wniosku egzekucyjnego, ale także zawarcie ugody pozasądowej, zwolnienie z długu, *pactum de non petendo*, złożenie oświadczenia o potrąceniu.

Niewątpliwie uchwała walnego zgromadzenia powinna **wskazywać osobę**, przeciwko której spółce służy roszczenie, jak również **określać czynność objętą zgodą** walnego zgromadzenia (np. wytoczenie powództwa lub zawarcie ugody). Uchwała powinna też określać **przedmiot roszczenia**, czyniąc to jednak możliwie najogólniej, by nie zapoznać ze zbyt wieloma szczegółami zarówno osoby, która ma zostać pociągnięta do odpowiedzialności, jak i opinii publicznej. Za wystarczającą należy uznać np. uchwałę, która wyraża zgodę „na dochodzenie roszczeń odszkodowawczych wynikających z prowadzenia nienależytej polityki finansowej w latach 2013–2015”.

Uchwała nie może być jednak blankietowa – trafnie oponuje się w literaturze przeciwko ogólnemu sformułowaniu np. co do „upoważnienia zarządu do dochodzenia roszczeń, o których mówi art. 393 pkt 2 od osób odpowiedzialnych” (por. *J. Szwaja*, w: *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 876).

Nie jest natomiast konieczne podawanie kwoty roszczenia, chyba że wymaga tego przedmiot uchwały, np. gdy wydawana jest zgoda na zawarcie ugody lub ograniczenie powództwa. W danym wypadku sprecyzowanie tej kwoty jest wręcz utrudnione, wymagać może dogłębnej analizy dokumentacji np. przez księgowych (podobnie *J. Szwaja*, w: *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 876), nie ma więc sensu odwlekać powzięcia uchwały tylko w oczekiwaniu na ustalenie rozmiaru szkody.

Podobnie nie jest potrzebne dokładne powołanie podstawy prawnej roszczenia, skoro zgodnie z paremiami *iura novit curia* oraz *da mihi factum dabo tibi ius* nawet przed sądem wystarczające dla uzasadnienia dochodzonego roszczenia będzie należyte przedstawienie okoliczności faktycznych (por. *J. Szwaja*, w: *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 876).

Tak samo nie jest wymagane, ale w danym wypadku może być celowe zastrzeżenie w uchwale terminu na dokonanie określonych czynności (por. *J. Szwaja*, w: *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 876), np. na wytoczenie powództwa w obliczu zbliżającego się momentu upływu okresu przedawnienia.

- 17 6. W zależności od tego, czy czynności, do których znajduje zastosowanie art. 393 pkt 2, mają charakter materialnoprawny, czy też procesowy, różny jest skutek ich dokonania bez wymaganej uchwały walnego zgromadzenia.

W przypadku **czynności prawnych prawa materialnego** (np. zawarcia ugody pozasądowej) skutki określają przepisy art. 17 § 1 i 2, a zatem czynność w razie braku potwierdzenia jej najpóźniej w terminie 2 miesięcy przez walne zgromadzenie jest **nieważna**.

Hipoteza art. 17 nie obejmuje natomiast czynności procesowych, które nie są czynnościami prawnymi, z którymi można wiązać skutek nieważności (por. uw. do art. 17, Nb 12, a także *Rodzyńkiewicz*, Komentarz KSH, 2014, s. 55; *J.P. Naworski*, w: *Siemiątkowski, Potrzeszcz*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 180; odmiennie *A. Szumański*, w: *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 1, 2012, s. 332–333). Nie oznacza to jednak, że brak uchwały nie wpływa negatywnie na powództwo wniesione w sprawach, o których mowa w art. 393 pkt 2. Przyjąć bowiem należy, że takie **powództwo podlega oddaleniu** z uwagi na **brak legitymacji czynnej** powodowej spółki. Jakkolwiek nie znajduje tu zastosowania art. 17 § 1 i 2, to jednak podobny jest skutek uchwały wyrażającej zgodę na dokonanie czynności prawnej oraz uchwały, o której mowa w art. 393 pkt 2, odnoszącej się do czynności procesowych, gdyż obydwie udzielają upoważnienia zarządowi spółki do dokonania określonych czynności. Brak takiej uchwały powoduje brak umocowania zarządu do skutecznego (ważnego) działania. Podkreślić jednak należy, że z art. 316 KPC wynika, że istnienie uchwały walnego zgromadzenia wyrażającej zgody na dochodzenie roszczenia podlega ustaleniu na moment zamknięcia rozprawy, a nie na moment wniesienia pozwu. Niepowzięcia uchwały walnego zgromadzenia nie można natomiast analizować w niniejszym wypadku na płaszczyźnie uprawnienia zarządu do reprezentowania spółki. Brak uchwały walnego zgromadzenia nie uzasadnia też odrzucenia pozwu rzekomo z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej. Stanowisko, które w braku uchwały przewidzianej w art. 393 pkt 2 (na gruncie spółki z o.o. – art. 228 pkt 2) nakazują oddalić powództwo z braku legitymacji powodowej spółki dominuje w orzecznictwie (por. wyr. SN z 4.7.2012 r., I CSK 635/11, Legalis; wyr. SA w Warszawie z 30.8.2011 r., VI ACa

1273/10, Legalis; wyr. SA we Wrocławiu z 12.4.2012 r., I ACa 1024/11, Legalis; wyr. SA w Katowicach z 7.5.2013 r., V ACa 44/13, Legalis). Odmienne wyr. SA w Warszawie z 9.2.2012 r. (VI ACz 195/12, niepubl.), gdzie przyjęto, że niepodjęcie uchwały przez walne zgromadzenie nie wpływa na skuteczność wytoczenia powództwa przez spółkę, a sąd nie jest uprawniony do badania, czy zarząd wszczął sprawę o naprawienie szkody na podstawie właściwej uchwały, gdyż wymóg ten stanowi ograniczenie jedynie w stosunku wewnętrznym spółki.

W tym samym duchu należy odnieść się do innych czynności procesowych, które obejmuje brzmienie art. 393 pkt 2, np. cofnięcie pozwu, zawarcie ugody sądowej. W braku stosownej uchwały spółce nie przysługuje legitymacja do dokonania tych czynności procesowych, stąd ewentualne oświadczenia w toku postępowania nie wywołują skutku.

D. Wyrażanie zgody na zbycie bądź wydzierżawienie przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części albo na ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego

1. Zastrzeżenie w sposób bezwzględnie obowiązujący konieczności powzięcia 18 uchwały na czynności rozporządzające przedsiębiorstwem bądź jego zorganizowaną częścią wynika ze znaczenia przedsiębiorstwa jako podstawy prowadzenia działalności spółki. Cel spółki, a przynajmniej przedmiot jej działalności, ma na uwadze posiadanie przez nią określonego przedsiębiorstwa, którego wyzbycie się nakazuje redefiniować dalsze zamierzenia spółki. Odpowiednio odnosi się to także do czynności obciążających przedsiębiorstwo.

2. Pojęcie przedsiębiorstwa, użyte w art. 393 pkt 3, należy oczywiście ustalić poprzez 19 odesłanie zawarte w art. 2, w znaczeniu opisanym w art. 55¹ KC, który stanowi, że przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. Spółka akcyjna może posiadać **więcej niż jedno przedsiębiorstwo** w znaczeniu przedmiotowym – w takim przypadku art. 393 pkt 4 dotyczy każdego z nich z osobna.

Brak natomiast jasnych kryteriów pozwalających uznać część przedsiębiorstwa za „zorganizowaną” czy „wyodrębnioną” (por. *J.P. Naworski*, w: *T. Siemiątkowski, R. Potrzebszcz* (red.), *Komentarz. Spółka akcyjna*, t. 1, s. 686; *W. Popiołek*, w: *Strzępka, Komentarz KSH*, 2012, s. 998). Ani przepisy KSH, ani przede wszystkim przepisy KC nie definiują pojęcia zorganizowanej części przedsiębiorstwa. Z tego względu podkreśla się możliwość występowania w praktyce trudności ze stosowaniem przepisu art. 393 pkt 2 (por. *W. Popiołek*, w: *Strzępka, Komentarz KSH*, 2012, s. 998). W praktyce najbezpieczniej posłużyć się definicją zawartą w art. 4a pkt 4 PDOPrU, który przez zorganizowaną część przedsiębiorstwa rozumie **organizacyjnie i finansowo wyodrębniony w istniejącym przedsiębiorstwie zespół składników materialnych i niematerialnych, w tym zobowiązania, przeznaczonych do realizacji określonych zadań gospodarczych, który zarazem mógłby stanowić niezależne przedsiębiorstwo samodzielnie realizujące te zadania**. Ostatecznie przecież transakcje dotyczące przedsiębiorstwa bądź jego zorganizowanej części dokonywane są z uwzględnieniem kosztów czynności, w tym jej skutków podatkowych. Podobnie do przywołanej definicji zorganizowaną część przedsiębiorstwa opisują *S. Włodyka, M. Spyra* (w: *SPH*, t. 5, 2014, s. 611), podkreślając funkcjonalne powiązanie ze sobą składników owej wewnętrznej części przedsiębiorstwa, jak również wskazując, że nie mają waloru zorganizowanej części przedsiębiorstwa masy majątkowe, które wprawdzie pełnią określone funkcje w działalności gospodarczej przedsiębiorcy, ale brak im cechy wewnętrznej zorganizowania i samodzielności.

Część doktryny kwestionuje możliwość posługiwania się kategorią zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa, przyjmując, że wyodrębnione organizacyjnie części mienia przedsiębiorcy oraz związane z nimi składniki niemajątkowe należy traktować jako odrębne przedsiębiorstwa (por. *M. Bednarek*, *Przedsiębiorstwo*, s. 47; *P. Bielski*, Glosa do wyr. SN z 25.11.2005 r., V CK 381/05, PS 2007, Nr 1, s. 57). Dominujące stanowisko uznaje jednak możliwość obrotu zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa, aprobuując tym samym istnienie przepisów (por. art. 228 pkt 3, art. 393 pkt 3) wprost przeciw to dopuszczających (por. *A. Pęczyk-Tofel*, *Obrót*, s. 44 i n.; *B. Sołtys*, *Sprzedaż*, s. 21; *S. Włodyka*, *Strategiczne*, s. 36 i n.; zob. także wyr. SN z 25.11.2005 r., V CK 385/05, niepubl.). Także w praktyce obrót zorganizowanymi częściami przedsiębiorstwa jest już standardem.

- 20 3. Przez „zbycie” przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części należy rozumieć ich **przeniesienie** – zważywszy, że aktywa tworzące przedsiębiorstwo mają zróżnicowany charakter, nie jest ściśle stwierdzenie, że ma tu miejsce przeniesienie własności (por. *J. Szwaja*, w: *Sołtysiński i in.*, *Komentarz KSH*, t. 3, 2013, s. 877). Przeniesienie z kolei jest **umownym sposobem przejścia** prawa z jednej osoby na drugą. Nie ulega zatem wątpliwości, że przepis art. 393 pkt 3 obejmuje wszelkie umowy powodujące przeniesienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, tj. umowy **rozporządzające** oraz umowy **zobowiązująco-rozporządzające** (por. art. 155 § 1 KC). Co do tych ostatnich wymieniać należy: umowę sprzedaży, umowę darowizny, umowę zamiany, ale też takie przypadki przeniesienia jak świadczenie w miejsce wykonania (art. 453 KC) czy wniesienie wkładu do spółki.

Wątpliwości budzi kwestia objęcia przepisem art. 393 pkt 3 czynności o skutkach jedynie zobowiązujących, w szczególności umów zobowiązujących do przeniesienia, umów przedwstępnych bądź umów warunkowych. Z celu przepisu należy wnioskować, że obejmuje on te **warunkowe** umowy zbycia, które zawarto pod warunkiem rozwiązującym, skoro dochodzi wówczas do przeniesienia – jest to wszakże wykluczone, jeżeli przedmiot zbycia obejmuje nieruchomość lub wieczyste użytkowanie (art. 157 § 1 KC), a więc co wyczerpuje znaczną w praktyce część przypadków takiego zbycia. Artykuł 393 pkt 3 nie odnosi się też do różnego rodzaju umów powierniczych, w tym przewłaszczenia na zabezpieczenie. Inaczej wypadła ocenić umowy przenoszące przedsiębiorstwo lub jego zorganizowaną część pod warunkiem zawieszającym (z uwzględnieniem powołanego art. 157 § 1 KC). Istota warunku zawieszającego sprawia, że jego ziszczenie spowoduje przejście przedsiębiorstwa bądź jego zorganizowanej części. Uchwała walnego zgromadzenia jest jednak wymagana wówczas tylko dla pełnej skuteczności i wykonalności umowy, zwłaszcza w razie ziszczenia się zastrzeżonego warunku. Jej brak nie może być poczytywany za wywołujący skutki wynikające z art. 17 § 1 i 2, ale z drugiej strony nawet ziszczenie się warunku nie spowoduje w tej sytuacji przejścia przedsiębiorstwa.

W pozostałych wypadkach wyraźne wskazanie na zbycie powoduje wyłączenie spod obowiązywania art. 393 pkt 4 tych umów, które nie stanowią „zbycia” jako takiego, a jedynie zawierają zobowiązanie do zbycia. Odmienne stanowisko zajmuje *J. Szwaja* (w: *Sołtysiński i in.*, *Komentarz KSH*, t. 3, 2013, s. 877), który uznaje, że także wszelkie umowy zobowiązujące mieszczą się w zakresie powyższego przepisu, inaczej łatwo byłoby go obejść. Pogląd ten nie jest trafny, gdyż w istocie zamiar obejścia art. 393 pkt 4 nie może się zrealizować, skoro ostatecznie – wobec braku uchwały wyrażającej zgodę na zbycie – nie będzie mogło dojść do przejścia przedsiębiorstwa bądź jego zorganizowanej części. Umowa zobowiązująca będzie ważna, chociażby mogąc stanowić podstawę roszczeń odszkodowawczych z tytułu jej niewykonania, jednakże dla przeniesienia bądź przymusowego dochodzenia przeniesienia przedsiębiorstwa czy

jego zorganizowanej części konieczne będzie istnienie uchwały walnego zgromadzenia wyrażającej zgodę na zbycie.

Na tle tych uwag należy wszakże podnieść, że w praktyce, wyjąwszy wypadki, gdy niezawarcie umowy definitywnej wiąże się właśnie z brakiem uchwały walnego zgromadzenia, o której mowa w art. 393 pkt 3, przyszły nabywca przedsiębiorstwa bądź jego zorganizowanej części już przy zawieraniu umowy przedwstępnej, warunkowej czy zobowiązującej oczekuje przedłożenia uchwały wyrażającej zgody na zbycie, zapewniając tym samym możliwość dochodzenia roszczeń na podstawie art. 64 KC i art. 1047 KPC bądź art. 390 § 2 KC.

4. W porównaniu do dawnego art. 388 pkt 3 KH *prima facie* doszło do poszerzenia 21 zakresu obowiązku uzyskania zgody na obciążenie przedsiębiorstwa, skoro pkt 3 komentowanego przepisu odnosi się do ustanowienia wszelkich ograniczonych praw rzeczowych, a nie jedynie użytkowania. Niemniej, zmiana ta ma charakter czysto werbalny, gdyż analiza przepisów dotyczących tychże praw rzeczowych nakazuje uznać, że spośród nich tylko **użytkowanie** może obciążać przedsiębiorstwo czy jego zorganizowaną część. Jedyłą alternatywą byłby zastaw rejestrowy, jednakże opisanych aktywów nie wymienia chociażby przepis art. 7 ust. 2 ZastRejU jako mogących stanowić przedmiot tego zastawu. Przepis ten nie pozwala też obciążyć zastawem rejestrowym nieruchomości i zobowiązań zwykle wchodzących w skład przedsiębiorstwa. Zagadnienie to jest wszakże jest sporne w doktrynie. Przeciwno możliwości ustanowienia zastawu rejestrowego na przedsiębiorstwie, które traktowane jest jako zbiór rzeczy o zmiennym składzie wypowiedają się *E. Niezbecka* (w: *E. Niezbecka, J. Mojak*, Ustawa, s. 53), *Z. Strus, M. Strus-Wołos* (Komentarz, s. 35), *Z. Świeboda* (Zastaw, s. 22) zaś *M. Tomaszewski* (w: *T. Stawecki, M. Tomaszewski, F. Zedler*, Ustawa, s. 40) wówczas, gdyby przedsiębiorstwo obejmowało nieruchomości i zobowiązania. Natomiast za dopuszczalnością ustanowienia zastawu rejestrowego nie tyle na przedsiębiorstwie, co na tzw. prawie do przedsiębiorstwa, co wyczerpywałoby treść art. 7 ust. 2 pkt 5 ZastRejU, opowiadają się *J. Widło* (Zastaw, s. 31 i n.), *E. Norek* (Przedsiębiorstwo, s. 271–279). Konstrukcję prawa do przedsiębiorstwa przyjmuje *M. Poźniak-Niedzielska* (Zbycie, s. 30).

Gdy zaś idzie o inne obciążenia, tzn. obligacyjne, komentowany przepis odnosi się tylko do **dzierżawy** przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części. Na możliwość wydzierżawienia przedsiębiorstwa wyraźnie wskazuje art. 751 § 1 KC, który wszakże nie wyklucza innych form oddania przedsiębiorstwa do korzystania, np. leasing czy franchising (por. *J. Grykiel*, w: *J. Grykiel, M. Lemkowski*. Czynności, s. 385 oraz 403; *M. Litwińska-Werner*, Pojęcie, cz. 1, s. 9; *M. Wilejczyk*, Zbycie, s. 137). W tych wypadkach art. 393 pkt 3 nie znajduje zastosowania nawet w drodze analogii, ewentualny wymóg uzyskania zgody walnego zgromadzenia może wynikać ze statutu.

5. Wedle tezy post. SN z 16.2.2005 r. (IV CK 555/04, OSP 2005, Nr 11, poz. 132, 22 z częściowo aprobującą glosą *A. Szumańskiego* oraz glosą *P. Bielskiego*, PS 2006, Nr 4, s. 11): „Uchwała walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, o której stanowi art. 393 pkt 3 KSH, na ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego na przedsiębiorstwie lub jego zorganizowanej części wymagana jest wówczas, gdy przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część może być przedmiotem tego prawa”. Sąd Najwyższy rozstrzygał problem, czy wymaga zgody walnego zgromadzenia obciążenie hipoteką jako ograniczonym prawem rzeczowym (art. 244 § 1 KC) nieruchomości, które powiązane są organizacyjnie i funkcjonalnie w ten sposób, że bez nich nie jest możliwe dalsze prowadzenie działalności gospodarczej jako przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa, co tworzyłoby sugestię, że stanowią one zorganizowaną część

przedsiębiorstwa. Trafnie wskazano wszakże, że ani **przedsiębiorstwo** w rozumieniu art. 55¹ KC, ani **zorganizowana część przedsiębiorstwa nie może być przedmiotem hipoteki**. Poza tym same **nieruchomości nie mogą stanowić przedsiębiorstwa** w rozumieniu art. 55¹ KC, jak też **zorganizowanej części przedsiębiorstwa** (rozumianej jako zespół składników materialnych i niematerialnych, wyodrębniony organizacyjnie i finansowy, umożliwiający realizację określonej działalności gospodarczej). Artykuł 393 pkt 4 wymaga uchwały walnego zgromadzenia jedynie na nabycie i zbycie nieruchomości lub udziału we współwłasności nieruchomości; nie jest natomiast wymagana zgoda walnego zgromadzenia na obciążenie nieruchomości (także hipoteką). Już ubocznie Sąd Najwyższy dodał, że przekracza kognicję sądu wieczystoksięgowego ustalenie, czy nieruchomości, które mają być obciążone hipoteką, tworzą zorganizowaną część przedsiębiorstwa, względnie, że bez nich nie jest możliwe funkcjonowanie przedsiębiorstwa.

23 6. Wraz z przyznaniem walnemu zgromadzeniu wyłącznej kompetencji do decydowania o możliwości dokonania czynności określonych w art. 393 pkt 3, co do większości z nich zastrzega się zarazem **podwyższone wymogi powzięcia** stosownej **uchwały**. W myśl art. 415 § 1 uchwała walnego zgromadzenia dotycząca **zbycia** przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części wymaga **kwalifikowanej większości 3/4 głosów**, przy czym na podstawie art. 415 § 4 **statut** władny jest ustanowić **surowsze warunki** powzięcia tej uchwały (kworum lub dalej idącej większości głosów, np. 4/5). Niedopuszczalne jest natomiast złagodzenie wymogu co do większości głosów przewidzianego w art. 415 § 1. Z kolei uchwały dotyczące **ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego** na przedsiębiorstwie albo jego zorganizowanej części bądź ich **wydzierżawienia** zapadają **bezwzględną większością** głosów oddanych, chyba że **statut** stanowi **inaczej** (por. art. 414). Odmienne postanowienie statutu może polegać na zaostrzeniu wymogu (poprzez zastrzeżenie kwalifikowanej większości głosów lub kworum), jak i jego złagodzeniu (np. poprzez wprowadzenie zwykłej większości głosów).

24 7. Uchwała w sprawie zbycia powinna określać przedmiot czynności, tj. czy zgoda jest wyrażona na wyzbycie się przedsiębiorstwa, czy jego zorganizowanej części, a w tym drugim wypadku odpowiednio opisać, o jaką zorganizowaną część chodzi, przede wszystkim poprzez podanie zasadniczych aktywów i pasywów stanowiących przedmiot zbycia, ewentualnie wskazaniu działalności, której ta zorganizowana część służy. Celowe jest oczywiście podanie minimalnej ceny. Uchwała może też, ale nie musi, wskazywać nabywcę. Możliwe jest także określenie innych warunków transakcji (terminu zapłaty, zabezpieczenia płatności, nieprzekraczalnej daty zawarcia umowy).

Z kolei uchwała dotycząca obciążenia przedsiębiorstwa powinna określać sposób obciążenia, jego przedmiot (przedsiębiorstwo czy zorganizowana część), czas trwania (bądź wskazywać, że obciążenie ma charakter bezterminowy), ewentualnie też warunki finansowe bądź inne istotne elementy transakcji. Wszystkie te szczegóły wiążą spółkę przy dokonywaniu czynności.

25 8. Zgoda walnego zgromadzenia na zbycie lub obciążenie całego przedsiębiorstwa spółki nie upoważnia do sprzedaży, nawet etapami, zorganizowanych części przedsiębiorstwa. Zarząd nie może powołać się na zasadę *a maiori ad minus*. Wyrażenie zgody na zbycie całości przedsiębiorstwa, a więc na zdarzenie o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania spółki, ma na względzie skutki tego zbycia całkowicie odmienne od tych, jakie wystąpiłyby, gdyby z upoważnienia do zbycia skorzystać jedynie w części. Akcjonariusze, podejmując uchwałę akceptującą wyzbycie się przedsiębiorstwa, mają na uwadze i aprobują stan, jaki powstanie po zbyciu całego przedsiębiorstwa. Z uchwały

tej nie wynika zaś samo przez się, że aprobatą ta obejmuje stan, jaki miałyby miejsce po zbyciu zorganizowanej części przedsiębiorstwa (por. także wyr. SN z 26.11.2008 r., III CSK 168/08, Legalis).

9. Wedle tezy wyr. SN z 21.2.1946 r. (C III 1944/45; cyt. za: *J.A. Strzępka* (red.), **26** *Prawo*, s. 208): „Odstąpienie wszystkich udziałów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w charakterze wkładu na rzecz spółki akcyjnej nie jest równoznaczne z przeniesieniem własności samego przedsiębiorstwa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością”. Kwestie te leżą na różnych płaszczyznach w wymiarze podmiotowym, skoro przeniesienia udziałów dokonuje wspólnik, zaś przedsiębiorstwa – spółka, a zatem brak także z tego względu powodów do tworzenia karkołomnych konstrukcji utożsamiających przynajmniej w wymiarze „praktycznym” te czynności.

10. Ustawa **nie zastrzega obowiązku** uzyskania **zgody na nabycie** przez spółkę **27** przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części (odmiennie dla obrotu nieruchomościami por. art. 393 pkt 4) bądź na wzięcie go w użytkowanie, dzierżawę czy do korzystania na podstawie innego jeszcze tytułu. Konieczność podjęcia stosownej uchwały może wynikać z postanowień **statutu**; natomiast gdy w skład przedmiotu nabycia wchodzi **nieruchomość, wieczyste użytkowanie** lub **udział** w tych prawach, zgody na nabycie wymaga art. 393 pkt 4, o ile statut nie stanowi inaczej.

11. Odmiennie niż art. 393 pkt 4, dotyczący nieruchomości i użytkowania **28** wieczystego, przepis art. 393 pkt 3 ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Nie jest dopuszczalne wyłączenie jego obowiązywania albo ograniczenie, np. poprzez określenie innej definicji przedsiębiorstwa niż przewiduje art. 55¹ KC. Nie jest też dopuszczalne zawarcie w statucie postanowienia precyzującego pojęcie zorganizowanej części przedsiębiorstwa.

E. Wyrażanie zgody na nabycie lub zbycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości

1. Ustawodawca zastrzega konieczność wyrażenia zgody walnego zgromadzenia na **29** obrót nieruchomościami, mając na uwadze, że zwykle stanowią one istotny składnik majątku spółki, mający kluczowe znaczenie dla bieżącej działalności. Zarazem jednak, dostrzegając potrzeby obrotu, obowiązek powzięcia uchwały na zbycie lub nabycie nieruchomości określono w sposób względnie wiążący (szerzej por. Nb 35).

2. **Zakres** art. 393 pkt 4 KSH jest istotnie **szerszy niż art. 388 pkt 4 KH, 30** który wymagał uchwały walnego zgromadzenia jedynie dla zbycia nieruchomości, i to „fabrycznych”, co swoją drogą wywoływało zrozumiałe problemy interpretacyjne. Kodeks handlowy nie zastrzegał natomiast zgody walnego zgromadzenia dla nabycia nieruchomości, bez względu na ich charakter; uchwała zgromadzenia była co najwyżej konieczna z uwagi na treść art. 389 KH (nabycie znacznego mienia w pierwszych 2 latach po zarejestrowaniu spółki), a poza tym jej powzięcie mogło być wymagane na mocy statutu.

3. **Pierwotne** brzmienie pkt 4 komentowanego przepisu obejmowało **jedynie zbycie 31 i nabycie nieruchomości bądź udziału w nieruchomości**. Powodowało to oczywiste pytanie o stosowanie przepisu także do zbycia lub nabycia użytkowania wieczystego, które z reguły traktowane jest przez ustawodawcę w ten sam sposób co własność nieruchomości (za stosowaniem art. 393 pkt 4 wypowiedział się *J. Szwaja*, w: *Sołtyński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2008, s. 734). Wykładnia językowa prowadziła do absurdalnych skutków, gdy np. w razie zbycia wieczystego użytkowania wraz z prawem odrębnej własności budynków, stanowiących zatem nieruchomość (por. art. 235 § 1

KC), zgoda walnego zgromadzenia była ustawowo wymagana na zbycie owej odrębnej własności, zaś na zbycie wieczystego użytkowania konieczność uzyskania zgody mogła wynikać co najwyżej ze statutu. W praktyce obrotu przyjmowano obowiązek wyrażenia zgody przez walne zgromadzenie także na nabycie lub zbycie użytkowania wieczystego, istniała jednak wątpliwość co do istnienia rzeczywistej podstawy prawnej takiego wymagania. Z tych względów nowelizacja KSH z 12.12.2003 r. trafnie poszerzyła zakres przepisu także na obrót użytkowaniem wieczystym. Nadto, dokonano jednocześnie zmiany charakteru przepisu na **dyspozytywny**, pozwalając na odmienne uregulowanie problematyki obrotu nieruchomościami w statucie.

- 32** 4. Artykuł 393 pkt 4 pomija nabycie lub zbycie przez spółkę udziału w użytkowaniu wieczystym, niemniej w drodze analogii należy wymagać uchwały walnego zgromadzenia także i w tym względzie (*ubi eadem legis rati, ibi eadem legis dispositio*).
- 33** 5. W doktrynie trafnie wskazuje się, że z uwagi na duże podobieństwo pomiędzy regulacją art. 393 pkt 4 KSH a art. 38 § 1 pkt 5 PrSpółdz, orzecznictwo zapadłe na gruncie tego ostatniego przepisu jest pomocne przy wykładni art. 393 pkt 4 (por. *J. Szwaja*, w: *Sołtyński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2013, s. 880–881). Powołany art. 38 § 1 pkt 5 PrSpółdz stanowi, że do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy podejmowanie uchwał m.in. w sprawie zbycia nieruchomości. Z kolei podejmowanie uchwał w sprawie nabycia nieruchomości przez spółdzielnię, w myśl art. 46 § 1 pkt 3 PrSpółdz, leży w kompetencji rady nadzorczej.
- 34** 6. Względnie wiążący charakter art. 393 pkt 4 pozwala na **wyłączenie** obowiązku uzyskania zgody walnego zgromadzenia na **wszystkie** bądź **niektóre czynności** przewidziane w tym przepisie. Całkowite zniesienie obowiązywania art. 393 pkt 4 jest uzasadnione szczególnie w spółkach, których **przedmiot działalności obejmuje obrót nieruchomościami**. Statut może też ograniczyć zakres zastosowania przepisu poprzez zastrzeżenie obowiązku powzięcia uchwały walnego zgromadzenia tylko dla nabycia albo tylko dla zbycia, bądź też poprzez wskazanie określonego rodzaju nieruchomości, których uchwała miałaby dotyczyć (np. nieruchomości, w których prowadzona jest działalność produkcyjna czy handlowa spółki) czy nawet wymieniając konkretne nieruchomości, co do których utrzymuje się obowiązywanie analizowanego przepisu. W zasadzie możliwe jest ograniczenie potrzeby uzyskania zgody walnego zgromadzenia tylko do przypadków, gdy cena nabycia lub zbycia przekracza określoną w statucie kwotę. Jest to jednak zdecydowanie bardziej zasadne w przypadku nabycia, skoro przy zbyciu powstaje ryzyko zniżenia ceny tylko w celu obejścia konieczności powzięcia uchwały przez walne zgromadzenie.
- 35** 7. Statut może też wyłączać kompetencję walnego zgromadzenia w sprawach, o których mowa w art. 393 pkt 4, i przyznać ją w całości bądź w części **radzie nadzorczej**, co pozwala na szybsze rozpatrzenie wniosku zarządu, i to bez ponoszenia kosztów związanych ze zwołaniem i odbyciem zgromadzenia. Taka zmiana ma istotny charakter w kontekście rygoru dokonania czynności bez wymaganej zgody organu spółki, jako że brak uchwały walnego zgromadzenia powoduje zastosowanie art. 17 § 1 i 2, co ostatecznie może stanowić o nieważności transakcji, podczas gdy brak uchwały rady nadzorczej wywołuje jedynie skutki o charakterze wewnątrzspółkowym przy zachowaniu ważności i skuteczności czynności (art. 17 § 3). Zalecać jednak należy precyzyjne sformułowanie postanowień statutu tak, by wynikało z nich wyraźnie bądź w sposób przynajmniej dorozumiany (jednak bezsporny), że przyznaniu kompetencji radzie nadzorczej towarzyszy wyłączenie władztwa walnego zgromadzenia. Taki wymóg spełnia postanowienie „Zbycie lub nabycie: nieruchomości,

udziału w nieruchomości, wieczystego użytkownika bądź udziału w wieczystym użytkowaniu, wymaga uchwały rady nadzorczej”, najlepiej z dodaniem zdania, że: „Kompetencja walnego zgromadzenia w tym względzie jest wyłączona”. Już jednak wymienienie powyższych kwestii w ramach wyliczenia kompetencji rady nadzorczej może budzić wątpliwości, czy oznacza to uchylenie art. 393 pkt 4, czy też ustanowienie władztwa rady nadzorczej obok walnego zgromadzenia. Tu w ogóle powstaje problem dopuszczalności uzależnienia dokonania określonej czynności od zgody równocześnie rady nadzorczej i walnego zgromadzenia (por. uw. do art. 17, Nb 18).

Możliwe jest także dokonanie rozdziału kompetencji pomiędzy organy wykonawcze spółki i przyznanie spraw o mniejszej wadze (do wysokości określonej ceny zbycia lub nabycia) radzie nadzorczej, jako organowi zwykle bardziej mobilnemu, zaś transakcji o większej wartości – walnemu zgromadzeniu. Często spotykanym rozwiązaniem jest utrzymanie w omawianych wypadkach kompetencji walnego zgromadzenia przy jednoczesnym zastrzeżeniu w statucie obowiązku uzyskania opinii rady nadzorczej w sprawach określonych w art. 393 pkt 4.

Nawet jednak pomimo wyłączenia bądź ograniczenia obowiązywania art. 393 pkt 4, *in casu* i tak może powstać potrzeba powzięcia uchwały walnego zgromadzenia obejmującej wyrażenie zgody np. na zbycie lub nabycie nieruchomości, na innej jednak podstawie. W grę wchodzi przede wszystkim bezwzględnie obowiązujące przepisy art. 394 § 1 i 2. Możliwe jest także, że statut generalnie wyłącza obowiązek uzyskania zgody walnego zgromadzenia na zbycie nieruchomości, jednakże wymaga uchwały tego organu np. dla zaciągnięcia zobowiązania lub rozporządzenia prawem o wartości przewyższającej określoną kwotę, zaś przedmiotem nabycia jest nieruchomość za cenę powodującą konieczność uzyskania zgody przewidzianej statutem. Innym przykładem może być postanowienie statutu przewidujące obowiązek powzięcia uchwały wyrażającej zgodę na objęcie udziałów bądź akcji w innej spółce i pokrycie ich aportem, którym *in concreto* będzie nieruchomość (por. także uchw. SN z 22.10.2010 r., II CZP 69/10, OSN 2011, Nr 5, poz. 54, w której przyjęto, że: „Umowa sprzedaży prawa użytkowania gruntu i własności wzniesionych na niej budynków zawarta między spółką kapitałową i jej prokurentem jako kupującym, w której znacznie zaniżono cenę sprzedaży, jest inną podobną umową w rozumieniu art. 15 § 1 KSH”).

8. Przez pojęcie nieruchomości, którym posługuje się art. 393 pkt 4, należy rozumieć 36 części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (**grunty**), jak również **budynki** trwale z gruntami związane lub **części takich budynków**, jeżeli z mocy przepisów szczególnych **stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności** (art. 2 KSH w zw. z art. 46 § 1 KC).

W odniesieniu do tzw. nieruchomości budynkowych wskazać należy, że:

- 1) budynki wzniesione przez użytkownika wieczystego na gruncie oddanym w **użytkowanie wieczyste** oraz budynki, które wieczysty użytkownik nabył zgodnie z właściwymi przepisami przy zawarciu umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste stanowią jego własność (art. 235 § 1 KC);
- 2) budynki urządzenia wzniesione przez **rolniczą spółdzielnię produkcyjną** na **użytkowanym** przez nią **gruncie Skarbu Państwa** stanowią własność spółdzielni, chyba że w decyzji o przekazaniu gruntu zostało zastrzeżone, że mają się stać własnością Skarbu Państwa (art. 272 KC);
- 3) budynki wzniesione przez **rolniczą spółdzielnię produkcyjną** na gruncie stanowiącym **wkład gruntowy** (wniesiony przez członka spółdzielni w trybie użytkowania) stają się jej własnością (art. 279 § 1 zd. 1 KC).

Z kolei tzw. nieruchomość lokalową określa art. 2 ust. 1 WłLokU, stanowiący, że **samodzielny lokal mieszkalny**, a także **lokal o innym przeznaczeniu**, mogą

stanowiąc **odrębne nieruchomości**. Wedle art. 2 ust. 2 WłLokU, samodzielnym lokalem mieszkalnym, w rozumieniu ustawy, jest wydzielona trwałymi ścianami w obrębie budynku izba lub zespół izb przeznaczonych na stały pobyt ludzi, które wraz z pomieszczeniami pomocniczymi służą zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych. Przepis ten stosuje się odpowiednio również do samodzielnych lokali wykorzystywanych zgodnie z przeznaczeniem na cele inne niż mieszkalne.

Użytkowaniem wieczystym jest **prawo związane z gruntem** stanowiącym własność Skarbu Państwa położonym w granicach administracyjnych miast oraz gruntem Skarbu Państwa położonym poza tymi granicami, lecz włączonym do planu zagospodarowania przestrzennego miasta i przekazanym do realizacji zadań jego gospodarki, a także gruntem stanowiącym własność jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków (art. 232 KC).

- 37 9. Przez pojęcia nabycia i zbycia, o których mowa w art. 393 pkt 4 KSH, należy rozumieć wszelkie czynności prawne powodujące **przeniesienie własności nieruchomości** bądź **użytkowania wieczystego**. Chodzi zatem o **czynności rozporządzające** oraz czynności o podwójnym, **zobowiązująco-rozporządzającym skutku**. Pozbawione znaczenia jest czy czynność jest odpłatna, czy dokonywana pod tytułem darmowym. Zaliczyć tu także należy wyrażanie zgody na objęcie **spadku** lub **zapisu windykacyjnego** obejmującego prawa wskazane w art. 393 pkt 4, jak i na złożenie wniosku o przekształcenie użytkowania wieczystego w prawo własności, skoro w tym wypadku w miejsce uprawnienia o charakterze czasowym spółka uzyskuje prawo nieograniczone czasowo (tak w tej drugiej kwestii *Kidyba*, Komentarz KSH, t. 2, 2011, s. 570; odmiennie *L.M. Wyszomirski*, O wymogu, s. 56–57). Wątpliwości wywołuje natomiast zastosowanie przepisu do czynności poprzedzających przeniesienie, w szczególności: umów przedwstępnych, umów jedynie zobowiązujących oraz umów warunkowych. Wyraźne wskazanie na nabycie lub zbycie powoduje jednak brak zastosowania art. 393 pkt 4 do umów, które nie stanowią „nabycia” lub „zbycia” jako takiego, a jedynie zobowiązanie do tych czynności. Zważywszy na niemożność przeniesienia nieruchomości pod warunkiem (art. 157 § 1 KC) przyjąć też należy brak zastosowania art. 393 pkt 4 do zbycia lub nabycia praw wymienionych w tym przepisie praw pod warunkiem. Możliwe staje się zawarcie jedynie umowy zobowiązującej (por. art. 157 § 2 KC), do której ważności zgoda walnego zgromadzenia nie jest wymagana. Komentowany przepis nie dotyczy także i umów przedwstępnych. Wszelkie umowy zobowiązujące czy przedwstępne, zawarte pomimo braku wymaganej uchwały walnego zgromadzenia będą zatem ważne, jednakże dla przeniesienia bądź przymusowego dochodzenia przeniesienia nieruchomości bądź wieczystego użytkowania konieczne będzie istnienie uchwały walnego zgromadzenia wyrażającej zgodę na zbycie. Na tle tych uwag należy podnieść, że w praktyce, wyjąwszy wypadki gdy niezawarcie umowy definitywnej wiąże się właśnie z brakiem uchwały walnego zgromadzenia, o której mowa w art. 393 pkt 4, druga strona czynności sprzedaży nieruchomości bądź użytkowania wieczystego już przy zawieraniu umowy przedwstępnej, warunkowej czy zobowiązującej oczekuje przedłożenia uchwały wyrażającej zgodę na zbycie, zapewniając tym samym możliwość dochodzenia roszczeń na podstawie art. 64 KC i art. 1047 KPC bądź art. 390 § 2 KC.

Stanowisko to potwierdza teza wyr. SN z 6.2.2009 r. (IV CSK 271/08, Legalis), stanowiąca, że: „Zawarcie przez spółkę akcyjną umowy przedwstępnej obejmującej zobowiązanie do zawarcia umowy przenoszącej własność nieruchomości nie wymaga uchwały walnego zgromadzenia (art. 393 pkt 4 KSH)”. W nietezowanej części uzasadnienia skład orzekający uznał, że art. 393 pkt 4 może być wykładany szeroko

albo ściśle. Wskazano, że zgodnie z ujęciem szerokim (funkcjonalnym), obowiązek wyrażenia zgody przez walne zgromadzenie odnosi się nie tylko do finalnego nabycia nieruchomości (użytkowania wieczystego), ale także do podjęcia jakichkolwiek działań prowadzących do takiego nabycia, np. rozpoczęcia negocjacji lub uczestniczenia w licytacji albo też zawarcia umowy przedwstępnej. Według wykładni ścisłej (literalnej), w art. 393 pkt 4 jednoznacznie mówi się o „**nabyciu**”, a zatem o **skutku rozporządzającym**. Ograniczanie zarządu w prawie do reprezentacji przez wymaganie uzyskania zgody w postaci uchwały wspólników ma charakter wyjątkowy. Nie można zatem wymagać od zarządu, aby legitymował się zgodą zgromadzenia wspólników przy dokonywaniu jakichkolwiek działań niemających charakteru rozporządzenia prawem własności nieruchomości. Zgodnie z tą interpretacją, zarówno **wszczęcie** przez zarząd **negocjacji** w sprawie nabycia nieruchomości (użytkowania wieczystego gruntu), jak i **zawarcie umowy przedwstępnej** nawet ze skutkiem dalej idącym (art. 390 § 2 KC), ale nieprowadzące do nabycia własności nieruchomości, **nie wymaga uchwały walnego zgromadzenia**. Za taką ścisłą wykładnią wypowiedział się SN, uznając, że „nie można wymagać od zarządu okazywania zgody wspólników na nabycie prawa w chwili dokonywania czynności, a tym bardziej w chwili przystępowania do działań, które dopiero mogą doprowadzić do takiego nabycia”. Podniesiono też, że w świetle art. 17, który umożliwia wyrażenia przez wspólników zgody *ex post*, nieistotne jest, czy w chwili dokonywania czynności prawnej, nawet będącej wprost rozporządzeniem prawem, zarząd dysponuje stosowną zgodą wspólników. W tej chwili bowiem czynność taka jest ważna i dopuszczalna, a dopiero upływ 2 miesięcy od jej dokonania i brak w tym czasie zgody uczyni z niej czynność bezwzględnie nieważną. W konsekwencji nie można wymagać od zarządu okazywania zgody wspólników na nabycie prawa w chwili dokonywania czynności, a tym bardziej w chwili przystępowania do działań, które dopiero mogą doprowadzić do takiego nabycia (stanowisko zbieżne z zajętym w powołanym orzeczeniu i w niniejszym komentarzu zajmują A. Kidyba, Komentarz KSH, t. 2, 2011, s. 569–570; J. Kołacz, Wymóg, s. 53 i n.; por. także wyr. SA w Warszawie z 26.2.2014 r., I ACa 1347/13, Legalis).

W orz. SN z 6.2.2009 r. powtórzono wiernie fragmenty uzasadnienia uchw. SN z 21.2.2008 r. (III CZP 137/07, OSNC 2009, Nr 1, poz. 10, s. 47), stanowiącej, że:

1. „Dopuszczalne jest udzielenie przybicia własności nieruchomości (użytkowania wieczystego) na rzecz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, bez uchwały wspólników wyrażającej zgodę na nabycie nieruchomości (użytkowania wieczystego), w sytuacji, gdy umowa spółki nie wyłącza konieczności uzyskania takiej zgody oraz gdy przed wydaniem postanowienia o przybiciu zarząd spółki złożył oświadczenie o braku zamiaru wyrażenia zgody przez wspólników.

2. Niewyrażenie przez wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zgody na nabycie nieruchomości (użytkowania wieczystego) nie stanowi okoliczności, którą powinien uwzględnić sąd drugiej instancji przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie o przybiciu”.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy trafnie uznał, że zarząd spółki, przystępując do licytacji nieruchomości, nie jest zobowiązany do przedstawienia uchwały wspólników już w chwili dokonywania czynności, a tym bardziej w chwili przystępowania do działań, które dopiero mogą doprowadzić do takiego nabycia. Skutkiem udzielenia przybicia jest, według art. 995 KPC, przede wszystkim to, że osoba, na rzecz której przybicie nastąpiło, może żądać przysądzenia jej własności nieruchomości (użytkowania wieczystego), jeżeli wykona warunki licytacyjne. Dopiero wydane na podstawie art. 998 § 1 KPC postanowienie o przysądzeniu własności

nieruchomości (prawa użytkowania wieczystego gruntu), zgodnie z art. 999 § 1 KPC przenosi własność (użytkowanie wieczyste), zaś wykładnia art. 987 i 991 KPC prowadzi do jednoznacznego wniosku, że udzielenie przybicia nie oznacza nabycia własności nieruchomości (prawa użytkowania wieczystego gruntu), zatem w chwili wydawania przez sąd postanowienia o udzieleniu przybicia na rzecz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie jest konieczna uchwała współników wyrażająca zgodę na takie nabycie (art. 228 pkt 4).

- 38 10. Istotne znaczenie odgrywa treść uchwały wyrażającej zgodę na nabycie lub zbycie praw określonych w art. 393 pkt 4. Każdy jej element określa zasady, na jakich spółka władna jest dokonać stosownej czynności. Z celu przepisu wnioskować należy, że **niedopuszczalne** są **uchwały**, które **blankietowo wyrażają zgodę** np. „na nabycie nieruchomości”, nawet z podaniem ceny nabycia, ale bez sprecyzowania, o jaką nieruchomość chodzi. Wymóg oznaczenia w uchwale przynajmniej nieruchomości będącej przedmiotem transakcji przyjęto w wyr. SN z 28.3.2007 r. (II CSK 496/06, Legalis) oraz w wyr. SA w Łodzi z 23.5.2013 r. (I ACa 77/13, Legalis).

Zajmując liberalne stanowisko, za wystarczające należy uznać wskazanie samej nieruchomości będącej przedmiotem nabycia albo zbycia, przy wyraźnym lub milczącym pozostawieniu zarządowi ustalenia pozostałych warunków transakcji (por. teza wyr. SN z 8.10.1986 r., I CR 276/86, Legalis, stwierdzająca, że: „Artykuł 38 § 1 pkt 5 PrSpółdz nie stawia wymagań, by uchwała w sprawie zbycia nieruchomości konkretyzowała warunki zbycia, tj. wskazywała cenę i nabywcę”). W praktyce jednak uchwała walnego zgromadzenia niemal zawsze określa, prócz wskazania przedmiotu transakcji, także **cenę** (sztywną, względnie maksymalną dla nabycia, a minimalną dla zbycia). Brak wskazania ceny zbycia lub nabycia oddawałby zarządowi zbyt szerokie władztwo decyzyjne. W przypadku nabycia zwykle wskazywana jest też osoba **zbywcy**, choć nie jest to konieczne, jeżeli nieruchomość czy wieczyste użytkowanie są należycie opisane. Rzadziej dochodzi do określenia osoby nabywcy, skoro krępuje się w ten sposób zarząd w poszukiwaniu kontrahenta oferującego najlepszą cenę. Prócz tego uchwała może wskazywać **dotatkowe warunki transakcji** (termin i sposób zapłaty, zabezpieczenia płatności, jak również, co wszakże jest niepraktykowane, wskazanie miejsca zawarcia umowy, postanowienia co do kosztów). Dopuszczalne, a często wręcz celowe, jest ograniczenie zgody na zbycie bądź nabycie **terminem**. W tych wszystkich wypadkach, gdy doszło do określenia elementów danej transakcji, wywołuje to skutek związania spółki i osób dokonujących za spółkę bądź w jej imieniu czynności, na którą zezwoliło walne zgromadzenie. Trafnie zatem w wyr. SN z 27.11.2003 r. (I CK 270/02, Legalis), przyjęto, że jeżeli uchwała walnego zgromadzenia rolniczej spółdzielni produkcyjnej postanawiająca sprzedać nieruchomość wymienia jej nabywcę, to sprzedanie nieruchomości komu innemu jest przekroczeniem przez przedstawicieli spółdzielni upoważnienia wynikającego z tej uchwały.

Jeżeli zgoda walnego zgromadzenia opiewa na zbycie (nabycie) nieruchomości bądź użytkowania wieczystego, nie upoważnia to do sprzedaży części nieruchomości bądź udziału w niej czy w użytkowaniu wieczystym. Wyjątkowo można aprobować stanowisko zajęte w wyr. SN z 26.11.2008 r. (III CSK 168/08, Legalis), gdzie uznano za ważne sukcesywne zbycie na rzecz tego samego nabywcy udziałów w nieruchomości, wynoszących najpierw 4/10, a następnie 6/10, jednakże nastąpiło to na podstawie jednej umowy przedwstępnej przewidującej taką kolejność zbycia i zapewniającej zbywcy możliwość korzystania z całej nieruchomości do czasu wyzbycia się całości udziałów we własności nieruchomości.

F. Wyrażenie zgody na emisję obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i emisja warrantów subskrypcyjnych**a. Obligacje**

1. Poprzednio obowiązujący art. 388 pkt 5 KH generalnie przewidywał, że uchwały walnego zgromadzenia wymaga emisja obligacji, czyli wszelkich papierów wartościowych tego typu. Odmienne brzmienie art. 393 pkt 5 KSH, które ogranicza się do emisji tych obligacji, których emisja może doprowadzić do zmiany w strukturze akcjonariatu (tzn. obligacji na okaziciela oraz z prawem pierwszeństwa), nie może jednak prowadzić do wniosku, że emisja innych obligacji pozostawiona została wyłącznej kompetencji zarządu. Zważyć bowiem należy, że art. 304 § 2 pkt 1 nakazuje, pod rygorem bezskuteczności wobec spółki, zawrzeć w **statucie postanowienia** dotyczące liczby i rodzajów uczestnictwa w zysku spółki oraz związanych z nimi praw. Obejmuje to m.in. **obligacje partycypacyjne** uprawniające do udziału w zysku spółki (art. 18 ObligU), które będą zatem mogły być emitowane jedynie pod warunkiem i w granicach zawarcia stosownego umocowania w pierwotnym brzmieniu statutu lub w zmieniającej go uchwale walnego zgromadzenia. Treść art. 304 § 2 pkt 1 nie dotyczy natomiast obligacji wieczystych (art. 23 ObligU) czy obligacji przychodowych (art. 24 ObligU). Niemniej **statut spółki** może przewidywać, że **emisja także i innych obligacji** niż określone w art. 393 pkt 5 bądź które powinien określać art. 304 § 2 pkt 1 wymaga uchwały walnego zgromadzenia bądź rady nadzorczej. Brak tej zgody nie spowoduje jednak skutku nieważności emisji, a jedynie odpowiedzialność zarządu wobec spółki (por. art. 17 § 3).

2. **Obligacjami zamiennymi** są obligacje emitowane przez spółkę akcyjną, które **uprawniają** jej posiadacza (obligatariusza) **do objęcia akcji** emitowanych przez tę spółkę w **zamian za te obligacje** (art. 19 ust. 1 ObligU). Minimalną treść uchwały o emisji obligacji zamiennych określać art. 19 ust. 4 ObligU. Z kolei **obligacjami z prawem pierwszeństwa** są obligacje emitowane przez spółkę akcyjną, które uprawnionemu z obligacji – oprócz innych świadczeń – przyznają **uprawnienie do subskrybowania akcji z pierwszeństwem przed jej akcjonariuszami** (art. 20 ust. 1 ObligU). Stosownie do art. 21 ust. 2 i 3 ObligU uchwała o emisji obligacji z prawem pierwszeństwa powinna określać liczbę akcji przypadających na jedną obligację oraz cenę emisyjną akcji lub sposób jej ustalenia, jak również termin wygaśnięcia uprawnień obligatariuszy wynikających z przyznanego prawa pierwszeństwa.

3. Zastrzeżenie w sposób bezwzględnie wiążący wymogu wyrażenia w uchwale walnego zgromadzenia zgody na emisję obligacji zamiennych i obligacji z prawem pierwszeństwa objęcia akcji, skorelowano z przewidzianą w art. 415 § 1 kwalifikowaną **większością 3/4 głosów**, jaką zapada uchwała o emisji tych obligacji (por. uw. do art. 415, Nb 7).

4. Uchwała walnego zgromadzenia o emisji obligacji zamiennych podlega **zgłoszeniu do rejestru** (art. 19 ust. 3 ObligU). Wypełnieniu podlega tu rubryka C.11 formularza KRS-Z03.

5. Dla przyznania praw do objęcia akcji przez obligatariuszy obligacji zamiennych lub obligacji z prawem pierwszeństwa art. 448 § 2 pkt 1 przewiduje możliwość powzięcia uchwały o **warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego**.

b. Warranty subskrypcyjne

1. Na podstawie art. 453 § 2 spółka akcyjna może, na potrzeby tzw. docelowego lub warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego, emitować **papiery wartościowe**

imienne lub na okaziciela uprawniające ich posiadacza **do zapisu lub objęcia akcji**, z wyłączeniem prawa poboru, zwane warrantami subskrypcyjnymi. Przepis art. 393 pkt 5 bezwzględnie wymaga uchwały walnego zgromadzenia dla emisji tychże warrantów. Minimalną **treść uchwały o emisji warrantów subskrypcyjnych** określa art. 453 § 3. W braku przepisu szczególnego, **uchwała walnego zgromadzenia** o emisji warrantów subskrypcyjnych zapada **bezwzględną większością głosów**, jeżeli statut nie stanowi inaczej (art. 414). Brak w szczególności podstaw do przyjęcia jako obowiązującej takiej większości głosów, jakiej wymaga uchwalenie podwyższenia kapitału zakładowego. Statut spółki może złagodzić bądź zaostrzyć powyższy wymóg, przewidując np. większość zwykłą albo większość kwalifikowaną (2/3, 3/4 głosów), ewentualnie zastrzegając określone kworum przy podejmowaniu tej uchwały (choćby obecności co najmniej połowy kapitału zakładowego). Zmiany modelu ustawowego mogą być przewidziane dla tej konkretnie wymienionej sprawy bądź wynikać z ogólnego postanowienia statutu, odnoszącego się do wszelkich uchwał.

45 2. Z treści rubryki C.12 formularza KRS-Z03 wynika, że uchwała o emisji warrantów subskrypcyjnych podlega **zgłoszeniu do rejestru**.

46 3. Dla przyznania praw do objęcia akcji przez posiadaczy warrantów subskrypcyjnych art. 448 § 2 pkt 1 3 przewiduje możliwość powzięcia uchwały o **warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego**.

G. Wyrażanie zgody na nabycie akcji własnych spółki oraz udzielanie upoważnienia do ich nabycia

47 1. Przepis art. 393 pkt 6 odnosi się do dwóch spośród większej liczby wyjątków od zakazu nabywania akcji własnych.

Pierwszy z nich określa art. 362 § 1 pkt 2, który stanowi, że zakaz nabycia akcji własnych nie dotyczy nabycia **akcji**, które mają być **zaoferowane do nabycia pracownikom** lub osobom, które **były zatrudnione w spółce** lub **spółce z nią powiązanej** przez **okres co najmniej 3 lat**. Uchwała walnego zgromadzenia powinna określać liczbę akcji, jakie mają zostać nabyte w powyższy sposób, ewentualnie wraz z podaniem ceny nabycia (np. maksymalnej) – por. uw. do art. 362, Nb 20.

Drugim przypadkiem uregulowanym w art. 393 pkt 6 jest przewidziana w art. 362 § 1 pkt 8 możliwość **upoważnienia do nabycia akcji własnych na podstawie i w granicach upoważnienia** udzielonego przez walne zgromadzenie. Upoważnienie to powinien określać **warunki nabycia**, w tym **maksymalną liczbę akcji** do nabycia, **okres upoważnienia**, który nie może przekraczać **5 lat**, oraz **maksymalną i minimalną wysokość zapłaty** za nabywane akcje, jeżeli nabycie następuje odpłatnie. Posłużenie się, co do wysokości zapłaty, spójnikiem „i” nakazuje podać zarówno maksymalną, jak i minimalną wysokość zapłaty. Prócz tych elementów, uchwała walnego zgromadzenia nie musi bliżej uzasadniać nabycia akcji własnych, np. poprzez wskazanie celu, dla którego to następuje. Nabycie akcji własnych na podstawie powyższego upoważnienia będzie mogło zatem dokonać się w każdym celu prawnie dopuszczalnym (por. *J. Napierała*, Nabywanie, s. 193 i n.). Niemniej, wnioskując *a fortiori*, uchwała walnego zgromadzenia może określać cel lub cele nabycia akcji własnych na podstawie upoważnienia udzielonego w tej uchwale (por. uw. do art. 362, Nb 24–25).

48 2. W braku przepisu szczególnego **uchwała** walnego zgromadzenia w sprawach określonych w art. 393 pkt 6 **zapada bezwzględną większością głosów**, jeżeli statut nie stanowi inaczej (art. 414). **Statut** spółki może **złagodzić bądź zaostrzyć** powyższy wymóg, przewidując np. większość zwykłą albo większość kwalifikowaną

(2/3, 3/4 głosów), ewentualnie zastrzegając określone kworum przy podejmowaniu tej uchwały (choćby obecności co najmniej połowy kapitału zakładowego). Modyfikacja regulacji ustawowej może być tu przewidziana dla tych konkretnie wymienionych spraw bądź wynikać z ogólnego postanowienia statutu, odnoszącego się do wszelkich uchwał.

H. Umowy koncernowe

1. Por. uw. do art. 7.

49

Art. 394. [Nabycie znacznego mienia]

§ 1. Umowy o nabycie dla spółki jakiegokolwiek mienia, za cenę przewyższającą jedną dziesiątą wpłaconego kapitału zakładowego, od założyciela lub akcjonariusza albo dla spółki lub spółdzielni zależnej od założyciela lub akcjonariusza spółki, zawarte przed upływem dwóch lat od dnia zarejestrowania spółki, wymagają uchwały walnego zgromadzenia, powziętej większością dwóch trzecich głosów.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się również do nabycia mienia od spółki dominującej albo spółki lub spółdzielni zależnej.

§ 3. Walnemu zgromadzeniu należy przedłożyć sprawozdanie zarządu spełniające warunki określone w art. 311. Sprawozdanie powinno być poddane badaniu i ogłoszone przed walnym zgromadzeniem w sposób określony w art. 312 § 7. Przepisy art. 312¹ stosuje się odpowiednio.

§ 4. Przepisów § 1–3 nie stosuje się do nabycia mienia na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych, postępowaniu likwidacyjnym, upadłościowym i egzekucyjnym oraz do nabycia papierów wartościowych i towarów na rynku regulowanym.

Spis treści

	Nb	Nb
I. Uwagi ogólne	1–3	V. Uchwała walnego zgromadzenia 20–25
II. Zakres podmiotowy przepisu	4–10	VI. Bezwzględny charakter przepisów art. 394 § 1–3 KSH 26–28
III. Przesłanki przedmiotowe	11–14	VII. Wyłączenia 29–31
IV. Kontrola wyceny znacznego mienia .	15–19	

I. Uwagi ogólne

1. Komentowany przepis stanowi **kontynuację** dawnego **art. 389 KH**, zawiera 1 jednak szereg **istotnych różnic**, tak w wymiarze **podmiotowym**, jak i **przedmiotowym**. Przepis stanowi transpozycję art. 13 dyrektywy 2012/30/UE. Przepis ten odpowiada art. 12 nieobowiązującej już dyrektywy.

Przepis art. 394, z jednym wyjątkiem, nie uległ zmianie od czasu wejścia w życie KSH. Modyfikacja ta polegała na dodaniu w § 3 zd. 3, nakazującego odpowiednio stosować jednocześnie wprowadzony art. 312¹, który pozwala na odstąpienie od poddania badaniu przez biegłego rewidenta aktywów niepieniężnych lub usług w toku zawiązania spółki (ustawa z 13.6.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych, Dz.U. Nr 118, poz. 747, obowiązująca od 5.10.2008 r.).

Lege non distinguente przepis art. 394 dotyczy wszystkich spółek akcyjnych, tj. zarówno **publicznych**, jak i **niepublicznych**.

2. Celem przepisu jest uniemożliwienie **obejścia przepisów o wnoszeniu wkładów niepieniężnych**, polegającego na nabyciu przez spółkę mienia od wybranych

akcjonariuszy w krótkim czasie po jej rejestracji, z pominięciem trybu weryfikacji aktywów przez biegłego rewidenta (por. *T. Dziurzyński*, w: *Dziurzyński i in.*, Komentarz KH, 1999, s. 247; *Kidyba*, Komentarz KSH, t. 2, 2014, s. 577; *M. Maciąg*, Nabycie, s. 25; *J.P. Naworski*, w: *T. Siemiątkowski, R. Potrzezsch* (red.), Komentarz, t. 2, 2013, s. 646; *W. Popiołek*, w: *Strzępka*, Komentarz KSH, 2012, s. 999; *tenże*, Niektóre, s. 509–522). W braku takiej regulacji akcjonariusze, którzy pokryli akcje wkładami pieniężnymi, mogliby je szybko odzyskać w zamian za mienie zbywane na rzecz spółki. W istocie dokonano by wówczas czynności tożsamej z wniesieniem aportu, jednak bez zachowania surowych reguł dotyczących wkładów niepieniężnych. Chroni to więc spółkę i jej satelitów przed tradycyjnymi problemami związanymi z **przysporzeniami o wątpliwej wartości** czy obejmującymi **aktywa** w ogóle **nieprzydatne** pochodzącymi od osób pozostających ze spółką w szczególnym stosunku (por. *J. Frąckowiak*, w: *Pyziół*, Komentarz KSH, 2008, s. 795; *M. Maciąg*, Nabycie, s. 25; *K. Oplustil*, Nabycie, s. 23; *J. Szwaja*, O prawidłową, s. 15). Pozwala zarazem na **uniknięcie obejścia zakazu zwrotu wkładów** (art. 344 § 1), gdy w zamian za bezwartościowe mienie akcjonariusz uzyskałby świadczenie od spółki odpowiadające wniesionemu przez niego wcześniej wkładowi pieniężnemu. W tym świetle przepis art. 394 określa się jako stanowiący realizację zasady ochrony kapitału zakładowego (por. *J. Bieniak*, w: *Bieniak i in.*, Komentarz KSH, 2014, s. 952; *M. Maciąg*, Nabycie, s. 25). Chroni się w ten sposób także interesy wierzycieli spółki przed uszczupleniem majątku służącego ich zaspokojeniu, jak i akcjonariuszy mniejszościowych przed sytuacją, w której objęliby akcje na mniej korzystnych warunkach (doszłoby do „rozwodnienia” ich akcji).

Zważywszy na przywołane cele, jakim służy komentowany przepis, należy oponować wypowiedziom krytykującym jego *ratio legis*. W doktrynie wskazano bowiem, że art. 394 KSH, chroniąc kapitał zakładowy, tworzy jednocześnie bariery utrudniające nabycie mienia od osób związanych ze spółką i znacząco podnosi ekonomiczny koszt tego typu transakcji. Kosztowność i przewlekłość procedury mogą skłaniać akcjonariuszy i założycieli do szukania sposobów obejścia przepisu. Tymczasem nie sposób uznać, że wszystkie transakcje pomiędzy spółką i jej założycielami czy akcjonariuszami są niepożądane i ekonomicznie nieuzasadnione, np. gdy dotyczy to nabycia mienia od akcjonariusza będącego dostawcą ważnego surowca lub półproduktu koniecznych dla działalności spółki (por. *M. Maciąg*, Nabycie, s. 26). Podzielając po części powyższe zastrzeżenia, należy stwierdzić, że art. 394 jest potrzebny (wymaga jednak pewnych korekt, por. niżej) dla blokowania podejmowanych z inspiracji zwykle akcjonariuszy większościowych działań na niekorzyść spółki w początkowym okresie jej funkcjonowania. Ocena przepisu przedstawiałaby się zgoła inaczej, gdyby w należyty sposób dokonano implementacji art. 11 ust. 2 Drugiej dyrektywy (obecnie art. 13 ust. 2 dyrektywy 2012/30/UE), a mianowicie gdyby wyraźnie zastrzeżono, że § 1–3 tego przepisu nie znajdują zastosowania do nabycia mienia w ramach bieżącej działalności spółki. Brak tego kluczowego wyłączenia powoduje, że art. 394 stanowi instrument nadmiernie ingerujący w sferę działalności gospodarczej spółki, ograniczając – z uwagi na procedurę i koszty wyceny wartości tzw. znacznego mienia – możliwości wykorzystania potencjału ekonomicznego jej akcjonariuszy. W pewnym zakresie substytutem mogłoby być wykorzystanie instytucji powtarzających się świadczeń niepieniężnych (art. 356), gdzie wprowadzeniu zasady niewypłacania wynagrodzenia powyżej zwykłego wynagrodzenia przyjętego w obrocie nie towarzyszy obowiązek badania wartości świadczeń przez biegłego rewidenta (art. 355 § 3 w zw. z art. 356 § 4 zd. 2). W praktyce jednak stosowanie możliwości przewidzianej w art. 356 jest znikome (por. uw. do art. 356, Nb 2).

[Przejdź do księgarni →](#)